Pealinna Teataja

Päewaleht.

Tellimise hind postiga:

12 kuu peale	6 r. — k.	6 kuu peale	3 r. 10 k.
11 „ „	5 „ 60 „	5 „ „	2 „ 60 „
10 „ „	5 „ 10 „	4 „ „	2 „ 10 „
9 „ „	4 „ 60 „	3 „ „	1 „ 60 „
8 „ „	4 „ 10 „	2 „ „	1 „ 10 „
7 „ „	3 „ 60 „	1 „ „	„ 60 „

Wäljamaale aastas 12 r.

Tellida wõib igast päewast alates kuni iga kuu lõpuni. Adressi muutmine — 15 k. ja endine adress üles anda.

Uut kaastööd wõetakse wastu. Iga käsikirjal peab saatja täielik nimi ja adress ligi olema, mis toimetuse teada jääwad. Tarwitamata käsikirjad hoitakse ainult selleks kohaste soowi peale alal. Tasu maksetakse kokkuleppimist mööda. Toimetaja kõnetunnid kella 2—3. Toimetuse ja talituse adress: Петроградъ, Екатерин. кан. д. № 29 (Riigi panga wastas). ред. газ. „Пеалинна Театая“. Kõnetraat 98-04.

Üksik nummer 3 kop.

Kuulutuste hind: nonpareille-rida 20 kop. 4 küljel lehe eesotsas 40 kop. Kuulutusi wõetakse wastu talitusse kella 10 hom. kuni kella 5 õhtuni, peale seda kuni kella 12-ni öösel lehe trükikojas (Садовая ул., д. № 35, J. Watjar.

Nr. 23 (47). Petrogradis, neljapäewal, 29. (11.) januaril. **1915 a.**

Sõda.

Wägede Kõrge Ülemjuhataja staabilt.

Ida-Preisimaal kestsid wõitlused Lasdenen — Rahupeneni ja Aris—Bjala piirkonnas edasi.

Muul Weikseli paremal kaldal ja terwel pahema kalda wäerinnal ilma muutusteta.

Karpatidel jatkawad meie wäed Dukla, Lupkowi ja Ushoki sihis waenlast surudes pealetungimist, kuna wiimati 23 ohwitseri ja kuni 1.500 alamwäelist wangi on wõetud ja mitu kartetshiheitjat kätte saadud.

Meresõda.

— Autoriteetlisest allikast teatatakse meile, et 26. jan. meie miinilaewad Mustal merel tuld andsid kolme waenlase patarei peale Trapesundi juures, kaks silda ära häwitasid Platanna piirkonnas ühe silla Risest õhtu pool, sõjalise wäljaaste ajal selles piirkonnas uuesti põhja laskis üle 50 waenlase sõelunni ja setsugi koormatega.

Saksalaste jutud, nagu oleks Põhja meres kaks Inglis miinilaewa hukka saanud, on tahtlemata waled ja ainult seks wälja mõeldud, et admiral Bitty wõidu läbi tekkinud rõhutud meeleolu Saksamaal tõsta. Tõeperalisest on miinilaew „Meteor“ (1200 tonni weemahutus, 34 sõlme sõidukiirus, 4 4-tolliline suurtükki ja 4 miini-aparati) saksaste tuleandmise läbi wiga saanud, aga mitte põhja lastud. Laewal jaid 4 inimest surma ja üks haawata. Teine miinilaew „Liberty“ buksieris „Meteori„ sadamasse.

Saksamaa katsetel Inglismaa kaldaid blokerida ei näi tõsisemat tagajärge olewat. Wähemalt on Kopenhagenis teateid saadud, et laewasõit Inglismaa põhjapoolsete sadamate wahel täitsa harilikku laadi kannab. Toiduainete hinna tõusu ei ole Inglismaal märgata. Saksalaste katse laewasõitu seisma panna jääb lihtsalt katseks. Arwatawasti ei usu saksalased isegi oma ähwardust. Iseäralik on see asjaolu, et Saksa paberiraha kohe pärast Inglise kaldate blokerimise ähwardust erapooletute riikide börsetel hinnas langes. Tähendab: saksalaste sõjakal sõnakõlistamisel oli hoopis wastupidine mõju, kui Berlinis oodati.

Riigiwolikogus.

Eila tõime riigiwolikogu 27. skp. koosolekust lühikese ülewaate. Täna tahaksime, niipalju kui lehe kitsas ruum lubab, üksikute kõnelejate kõne sisu kokkuwõtlikult awaldada.

— Panen riigiwolinikkudele ette Kõigekõrgemalt poolt antud käsku riigiwolikogu kokkukutsumise kohta kuulata! — ütleb juhataja Rodsjanko.

Kõik tõusewad püsti. Esimehe abiline Barun-Sekret loeb Keisri Majestedi käsukirja ette. Järgneb riigilaul ja mürisew „hurraa“.

Juhataja teeb ettepaneku Keisri Majestedile truualamlist telegrammi saata. Kostab uuesti mitmekordne „hurraa“.

Koosolek kuulutatakse awatuks.

Riigiwolikogu esimehe Rodsjanko kõne.

Herrad riigiwolinikud! Kune kuu eest kuulsime siin Kõigekõrgema kutset riigiwolikogu kokkuastumiseks. Keisri Majestet tahtis raskel katsumise ajal oma rahwaga ühenduses olla ning arwas heaks riigiwolikogu kokku kutsuda. Wene keiser aimas tundliku südamega rahwa soowisid ja leidis siin wastukaja ühise, sõbraliku Wene pere poolt, kes kõiki lahkuminekuid unustades hirmutawa tääkide metsaga waenlase wastu tõusis. Ja nüüdki, pärast kuuekuulist lõpmata werewalamist, seisab waenlase ees tugew, lahutamata Wenemaa.

Wisa ning kawal waenlane pingutab juba kuus kuud oma energiat, et Wene sõjawäge murda, kuid just nagu mere lained kaljude wastu puruks lendawad, nii purunewad ka waenlase katsed Wene soldati rinda wastu (käteplagin ja hurraatamine).

Tugewa, murdmata kaljuna seisab rahwa hiilgaw sõjawägi. Ta on oma õiglase teo tundmises wääramata, kuna laewastik tasa ja ilma kärata oma suurt isamaa kaitsmise tööd talitab. Oma Kõrge ülemjuhataja eestwõttel, kes rahwa usaldust ja armastust on wõitnud, kannab meie sõbralik sõjawäelaste pere, kindralist alates kuni soldatini, ausalt ja mehiselt kõiki sõja raskusi, maailma wastupidawusega üllatades (tormilised kiiduawaldused).

Au ja kiitus teile waprad isamaa kaitsjad. Teie olete meie uhkus, teie seisate meie õiglase asja eest.

Suured ja rasked on sõjaohwrid. Wenemaal ei leidu peret, kes waenuwäljale oma poegi poleks saatnud. Ja paljud neist on juba oma kallitest ilma pidanud jääma. Keiserlik pere ning palju Wene peresid leinawad juba oma surma saanud isasid, poegi ja wendi, kuid omandawad samal ajal jõudu ning troosti sellest teadmisest, et kadunute weri wahwas wõitluses kohusetäitmise ja au nimel on walatud. Austage langenud kangelaste mälestust püstitõusmisega. (Kõik tõusewad püsti).

Praegune sõda ei ole mõne tüli tahendamise tagajärjel tekkinud. Ei. Meie seisame tunnismeesteks kõige suurema maailma sõja ees—wõitluse ees, midagu kahe teineteise wastu käiwa põhjusmõtte pärast peetakse: see on rahu ja rahwaste wabastamise idee wõitlus kõike õgiwa militarismuse ja toore wägiwalla wastu, wõitlus Saksa joomus-rusika wastu. (Kiiduawaldused).

Edasi terwitas riigiwolikogu esimees meie liidulasi ning jatkas siis kõnet.

Praeguse sõja puhangus elab Wene rahwas ajaloole seni tundmata nähtust üle: meie kroonitud walitseja arstis targa käsuga rahwa raske tõbe ära ning juhtis riigielu kainuse walgustatud teele. Selles meie päewade suuremas sündmuses pöörab kogu Wenemaa tänu tundmusega Tsaari poole: „Luba, kõrge walitseja, et Wene rahwas sind sügawalt kumardab!“ (Riigiwolinikud laulawad riigi hümnust). Sinu rahwas usub kindlasti, et nüüd kõigile endistele waludele lõpp on tehtud!“ (Uus kiiduawalduste torm).

Trapesundi lähedal 50 waenlase laewa põhja lastud. Karpatidel 23 waenlase ohwitseri ja kuni 1.500 alamwäelist wangi wõetud.

Praegune hirmus sõda peab meie ja meie liidulaste wõiduga lõppema. Meie saame nii kaua wõitlema, kuni waenlane ettekirjutatud tingimised wastu wõtab. Küllalt sõjariistade kõlistamisest! Küllalt slaawlaste hirmutamisest! Wõitleme lõpuni ja wõidame püsiwa rahu! Seda tahab Wenemaa ja seda tahawad meie ime-kangelased.

Lõpuks laseb kõneleja “Wene wägesid ja Kõrget ülemjuhatajat elada (tormilised kiiduawaldused).

Kõnetoolile astub ministrite esimees.

Peaministri kõne.

Herrad riigiwolinikud! Poole aasta eest elas Wenemaa Tauria palee seinte wahel sarnase päewa üle, mis kunagi ei unune. Oldi lahkudes walmis raskele katsumisele wastu minema ja kõikide tundmus ühines ühesainsas hüüdes: „Elagu Keiser Majestet!“ Pool aastat läks mööda ja walitsus terwitab teid uuesti Keisri Majestedi nimel. (Kiiduawaldused, hurraa hüüded.) Seekordne Wene rahwa lootus lõpuliku wõidu sisse hakkab nüüd kindlaks usuks kujunema. Wapper sõjawägi — meie uhkus ning kaunidus — on tugew nagu alati. Tema sõjaline jõud kaswab ning täieneb, kõigist kaotustest hoolimata. (Kiiduawaldused).

Meie wägede wõrdlemata waprus, kui ka meie liiduwägede tugewus kannawad meid iga päewaga lõpulikule wõidule lähemale. Sõda ei ole weel möödas, kuid algusest peale on walitsus ähwardawale hädaohule kaine pilguga wastu astunud. Ja kuus kuud sõjakestwust näitawad, kui wisa on lõkkele lõõnud wõitlus, kui lõpmata on Saksamaa jõu koondus. Kuid ta on ka kõigile maailmale awaldanud ärkawa, iseendasse usku omandawa Wenemaa wägewust.

Walitsusel on õnn teile ja teie kaudu kõigile Wenemaale Keisri Majestedi nimel tänu awaldada selle eest, et need sõnad ja lubadused, mis siin 26. juulil kõlasid, nüüd teoks on saanud.

Meie sõjawägi on kõik aeg elawat ning katkestamata sidet enda ja rahwa wahel tundnud. Ühendatud Wene rahwa rõõmu suurendas weel uus ime, mis meie silma ees sündis: see on Galitsia Wenemaa ärawõtmine. Armas oli ka Wene ja Poola rahwa wennalik kaastöötamine. Wõib Slaawi tõugude üleüldise ühinemise tungi kõwenemist näha.

Meie waenlasega ühines hiljem Türgimaa, kuid tema sõjaline jõud on Kaukasis murtud. Aimame enda ees hiilgawat ajaloolikku tulewikku: Wenemaa on Tsargradi (Konstantinopoli) müüride all. (Kiiduawaldused, brawootamine).

Suur aeg tekitab suuri küsimusi. Aga teie wõite tunnistada, kui wähe wõrdlemisi on ilmasõda Wenemaa sisemise ning majandusliste elu peale mõjunud. Ma ei räägi, muidugi, nendest maadest, mis sõja all. Seal on kõik häwitatud, kuid Jumala abil ehitatakse kõik jälle kord ühisel jõul ning riigi toetusel üles. Üleüldiselt kestab aga meie wägede graniidilise müüri kaitsel rahulik töö edasi.

Wenemaa on häwinemisest weel waga kaugel. Osalt on Wenemaa jõud alkoholi keelu tagajärjel isegi kõwenenud, hoolimata sõjast. Sellega on otsekui mingi wana wanne Wenemaa elu pealt maha paisatud. See on teine orjastus, mis Tsaari tahtel langes. Weel mõni aasta kainet tööd — ja meie ei tunne Wenemaad äragi. (Hüüded: „Tõsi!“ Käteplagin).

Minu ülesandes oleks riigi sisemise elu korraldustest kõnelda, mis walitsusel sõbralises kaastöötamises seadusandliste asutustega ees seisab. Siin on sõda palju uusi küsimusi awanud: meie tööstuse, põllutöö ning piiriäärsetes paikades, ka meie maaomanduse wabastamine Saksa ülewõimust: meie põllusaadustele parema seisupaiga loomine ilmaturul; kõigi üleüldiste tingimiste läbi waatamine, mis meie kodumaale tänasest päewast peale loomuliku edenemise tee täieliku omapärasuse alusel awaks. Selles sihis on walitsuse poolt juba rida suuri, kui ka wähemaid seaduse eelnõusid wälja töötatud. Kuid nende eluse kandmine, millest teie tegelikult peate osa wõtma, jääb tulewiku asjaks, mil sõda lõpeb ning ülesehitaw töö wõib algada. Praegu oleks waja neid küsimusi üles tõsta. Praegu ootab Wenemaa tööd, mitte kõnesid. Täidame siis oma kohut kindlas usus parema tulewiku sisse.

Wälimiste asjade ministri S. D. Sasonowi kõne.

Hrad riigiwolinikud! Labielatawa silmapilgu tähtsust silmas pidades palusin ma Kõrgemalt poolt luba teile üleüldist pilti praegusest politilisest seisukorrast ette tuua. On juba 6 kuud sellest mööda, kui ma siitsamast kõnetoolilt teile ette tõin, mispärast Wenemaa teist otsust teha ei wõinud, kui et ta Serbia ja Belgia iseseiswuse kaitseks wälja astus.

Ühinenud Wenemaa ei jäänud üksinda ja temaga ühes astusid wälja Prantsus- ja Inglismaa. Möödaläinud kuue kuu jooksul tegid meie wäed kõrgema ülemjuhataja juhatusel wahwuse imetegusid, uusi loorberid Wene wägede närtsimata auparjasse punudes (Hüüded: brawo, brawo!)

Peale seda, kui meie wastane kerge wõidu lootustes sai petetud, toob ta siiski werised ohwrid sõjawäljadel edasi. Ta ei põrka siin juures mingisuguste abinõude waliku juurest tagasi. Saksamaa walitsus tarwitab kõiki abinõusid, et ise oma awalikku arwamist eksiteele wiia ja tõendab, et sõda talle kaela olla aetud.

Edasi toob minister terwe rea tõeasju ette, mis seda arwamist ümber lükkawad.

Skandinawia riikides püüawad sakslased ja nende kannupoisid igal wõimalikul wiisil Wenemaa wastu umbusaldust külwata. Galitsias toetati kogu aeg Berlini rahaga n. nim. „Ukraina liikumist". Samasugust umbusaldust külwati Rumenias ja Bulgarias.

Kõige heledamalt tuli aga Saksamaa intrige Türgimaal nähtawale. Juba teisel päewal peale seda, kui ma Berlinis usaldust äratawaid seletusi olin kuulnud, seadis Saksa walitsus järgmisel päewal meile sündinud fakti ette, kui ta sõjawõimu Türgi pealinnas oma kätte kiskus. Peale seda areneb Türgimaa Saksa ülewõimu alla paenutamine ruttu.

Samasugust intrigede sünnitamist leiame Hiinas ja Jaapanis, kus Saksamaa kõiki abinõusid tarwitas, et neid Wenemaa wastu ülesfihutada. Õnneks jäi see tagajärjeta. Selleks on küllalt, et ütelda, et ennem Wenemaa ümberpiiramisest Saksamaa poolt wõib rääkida, kui Saksamaa ümberpiiramisest liidulaste poolt. Selge on, et kõik Saksamaa tõendused selle kohta, nagu oleks sõda ilma tema tahtmiseta alustatud, walelikud on. Sarnaste walede hulka kuuluwad ka need kuulujutud, mis Saksamaal laiali laotatakse, nagu oleks Wene wägede poolt juutide rööstamised toime pandud.

Ma tarwitan juhtumist, et wolikogu kõnetoolist seda wale juttu ümber lükata. Juudid on samapalju kannatanud, nagu kõik teised rahwad, kes sõja all kannatawad. Pealegi tõendawad kõik pealtnägijad, et kõige suuremat laastamise tööd Poolamaal, samuti Belgias ja Serbias Austria-Saksa wäed on teinud. Saksamaa tarwitab weel üht abinõu — ta püüab igasuguste kuulujuttude laialilaotamise kaudu liidulaste wahekorda sahendada.

Sel otstarbel laotatakse kogu aeg juttusid laiali selle üle, et üks ehk teine liidulane rahu tahtwat teha, ehk jälle räägitakse sellest, et sõjakoorem mitte kõige liidulaste wahel ühetasaselt ära ei ole jaotatud.

Wenemaal teatakse wäga hästi, et ühendus liidulaste wahel wäga tugew on ja iga päewaga kõweneb. Liidulased on wankumata oma wahel ühendatud, mis ka läinud aasta 23. aug. leppinguga kinnitatud on.

Ma olen rõõmus, juhtumist tarwitades, et Wene rahwa esitajate hulgas wiibides liidulastele südamliku tänu awaldada wõin nende tõenduse eest ja agara tegewuse eest.

Meie koostegewus on neil päiwil uue majanduslise-rahalisu lepingu kaudu kindlustatud. Selle lepingu tähtsus eeltulewate keerdliste ülesannete läbiwiimise puhul ei ole teie poolt muidugi mitte tähelepanemata jäänud. Sellest selgub, et Wenemaa ja tema kaaswõitlejad on otsusekindlad sõdimist Saksamaaga lõpuni wiia, nii kui juba sai otsustatud.

Edasi selgitab minister, missugust araandja osa Saksamaa Türgimaal etendas.

Kui Türgi walitsus Saksa instrukterid ja kindral W. Sandersi saatkonna oma teenistusesse kutsus, siis mõtles ta ennast muidugi Wene hädaohu wastu kaitseda, millest talle nii truuilt Berlinist kõrwu puhuti. Kuid Saksamaa tarwitas Türgimaad kui oma poliitilist tööriista. „Goebeni" ja „Breslau" Türgi wetesse laskmine andis wiimase jäädawalt Saksa ülewõimu alla.

Wene-Türgi piiri sõjasündmused awawad türklastele silmad ja aitawad neid Saksa ülewõimu alt wabaneda.

Edasi räägib minister Armenia poliitikast ja sellest teotusest, mis Wene walitsus armenlastele on awaldanud.

Erapooletute riikide seisukorra kohta tähendab minister, et kuna nende riikide rahwad oma kaldumust sõja poole on awaldanud, ei ole walitsused weel lõpulikule otsusele tulnud ja kuna nemad üksi oma rahwa eest wastutust kannawad, siis ei ole wõimalik seda küsimust lähemalt puudutada.

Mis sõjawangide saatusesse puutub, keda Saksamaal ja Austrias kinni peetakse, siis on walitsus omalt poolt kõik teinud, et nende seisukorda kergitada.

Samuti on walitsusele ka sõjawangide küsimus murets olnud ja ta läks üks esimestest paawsti Benediktuse XV soowile sõjawangide wahetamise asjus, kes oma sõjawõimised on kaotanud, wastu. Jääb ainult loota, et paawsti suuremeelne ettepanek peagi kõikide sõdiwate riikide poolt wastuwõtmist leiab.

Edasi puudutab minister neid intrigesid, mis Saksa walitsus Persias ajas ja peatab siis Jaapani juures.

Praeguses sõjas on Jaapan meie pool. Sõja tagajärgedeks, mis Jaapan Saksamaale kuulutas, oli see, et sakslased Waikse Okeani wetest wälja said aetud. Wahekord, mis meie ja Jaapani wahel on kujunenud, annab meie julgust arwata, et neis nõudmistes, mis Jaapani walitsus Hiinale ette pani, midagi ei ole, mis meie huwidele waenulik oleks.

Mis meie ja Hiina wahekorda puutub, siis on ta alatasa paremaks läinud. Läbirääkimised, mis meie ja Hiina saadikute wahel Kiahtas sünniwad, arenewad küll aeglaselt, kuid rahulikult. Walmineb Wene-Hiina-Mongolia lepping, mis Mongoliale sisemises walitsuses täielikku wabaduse jätab, samal ajal ka hiinlasi pahandada ei wõi.

Herrad! Lubage lõpuks weel üht soowi awaldada.

Pool aastat tagasi, ärewal suurte otsuste tegemise tunnil, ühines walitsus ja rahwas, kelle esitajateks teie olete, trooni ümber ja asus ühisele Wene asja kaitsemisele. Sel puhul awalikuks tulnud üksmeel tiiwustas kõiki.

Töötame siis ka edaspidi ühise asja lõpule wiimise heaks ja kui silmapilk tuleb, kus meie wahwade wägede tattesaadud lõpuarwet tuleb teha, leidku ka siis walitsus Teie poolt eelseiswate suurte poliitiliste ülesannete läbiwiimiseks Wenemaa hea käekäigu ja kuulsuse nimel toetust.

Peale waheaega astuwad üksikute gruppide esitajad wälja.

Talupoegade nimel ütleb Jewsejew: Paljumiljonilise talurahwa nimel ütlen, et meid kõiki ühine soow — waenlase üle wõitu saada, ühendab. Meie soowime täielikku wõitu waenuwäljal ja siin, sisepool, ülbe Saksa suguarm üle (käteplagin).

Poolakate nimel räägib Jaronski: „Praeguse raske sõja ajal, mis kõige oma raskusega Poola rahwasi surub, ühendab meid kõiki ühine soow — Slaawi waenlase Saksamaa üle wõitu saada. Sellele seisukohale asus Poola kolo 26. juuli wolikogu koosolekul. Samale seisukohale asus ka Poola rahwusline komitee oma deklaratsionis (heakskiitmise hüüded). Kõrge ülemjuhataja üleskutse, kus ühe meie esiwanemate ideali — slaawlaste ühinemise peale Wene trooni ümber tähendati, on meid ühendanud. Meie teame, et Poola küsimuse lõpulik kujunemine peale sõda sünnib, kuid usume, et kõik Poola nõudmised Kõrge Ülemjuhataja üleskutse waimus saawad sündima. Suur idu — mille eest Wenemaa ja liidulased wõitlewad, et üksikud rahwad waimliselt wabastatud saaksid, laseb selle õige asja wõitu loota, mille eest Wene wäed wõitlewad.

Isamaalikku truudust awaldab ka armenlaste saadik.

Eestlaste poolt astus üles Dr. Raamot, kelle kõne me eila juba awaldasime.

Juutide poolt astus Friedmann üles, kes juutide truudust ja wahwust waenuwäljal meelde tuletas, kuid möödaminnes ka selle peale tähendas, et igakord nende wastu mitte küllalt õiglased pole oldud.

Lätlaste poolt kõneleb Zahlit. Kes loodust awaldab, et peale sõda wiimased feodalismuse sõtised ja teutonide ülewõim ära kaoks.

Isamaalikka tundeid awaldawad ka muhamedlased ja Kaajani muulased.

Oktobristide semstwo grupe nimel awaldab E. P. Kowalewski: Meie seas walitseb suur üksmeel. See põhjendab lootust, et me oma eesmärkidele saame. Meile on Bosporus ja Dardanellid tarwis; meie peame Wene sugurahwaid Austria wõimust peastma.

Kowalewski järele astuwad s. d. rühma esitaja Tsheidse ja tööerakonna esitaja A. Kerenski kõnedega ülesse, mis aga awaldatud ei pea saama.

K. d. rühma poolt astub P. Miljukow üles. Ta saadab kõige pealt terwituse hüüde neile, kes waenuwäljadel ja niisketes kaewikutes wõitlewad. Ta tähendab, et „ilmasõjas, mida Wenemaa peab, wägede read ammu juba kodanikkudega ühte on sulanud. Sõjawägi on rahwaks muutunud ja rahwas näitas ilmale, et ta kõik ajutised puudused ja wead kinni on katnud ja meid wõidule wiib". Edasi tuletab ta A. Koljubakini kangelase surma meelde, kes kolmanda wolikogu saadik oli ja sõjawäljal wõitles (wolikogu tõuseb waikides üles).

Edasi tuletab ta seda ühistunnet meelde, mis kõiki Wenemaa rahwusid köidab.

Selginud tulewiku loetustes sammume ühes kõige kultuuralisemate rahwastega. Wastastikkuse austuse peale toetades teatame meie, et me walmis oleme lõpuni wõitlema (hääled: õige!).

Progressistide poolt astub J. Jefremow üles.

— Meie, rahwasaadikud, ei peata praegusel korral walitsuse tegewuse arwustuse juures. Meie tahame, et terwe rahwa jõud wälise waenlase ja saklaste ülewõimu wastu riigi sisemises elus juhitud oleks.—

Sotsialdemokrat Mankow astub Tsheidse wastu üles. Ta ütleb muu seas: „Saksamaa pealetungimise sõda silmas pidades leian maa, et militarismuse kõrwaliku murdmise eesmärgil, sõnal „rahu" enne aset ei ole, kui Saksa junkrute wõim murtud on.

Mankowi teadaandmine wõetakse elawate kiiduhüüetega wastu.

Sõjawäe poolt ütleb terwitussõna Karaulow.

Peale seda wõtab wolikogu ühel häälel järgmise üleminekul formeli wastu: Meie wahwate sõjameeste tegude ees kumardades, saadab riigiwolikogu palawama terwituse maa- ja merewäele; saadame oma sõpradele-liidulastele südamliku terwituse ja awaldame kindlat usku suurte rahwuslise wabaduse ülesannete kättesaamises ja teatame Wene rahwa wankumata otsusest — sõda seni ajani pidada, kuni waenlasele niisugused tingimised ette on kirjutud, mis Euroopa rahu kindlustawad ja õigluse wõtte uuesti jalule seawad.

Muljed riigiwolikogust.

(28. jan.)

Tundub nagu wäsimust eilse pika koosoleku järele. Tundub nagu oleks eilse koosolekuga terwe praeguse koosolekute-järgu tähtsus ühendatud ja ühes eilse päewaga ka mööda läinud. Aegamööda koguwad saadikud saali, algus nihkub pool tundi määratud ajast edasi. Ka eelarwekomisjoni aruandja prof. Aleksejenko kõne ei suuda saadikute tähelepanemist köitestada, omawaheline juttuajamine ei taha waikida. Paistab, et saadikud oma töö eilse päewaga lõpetatuks peawad ja täna ainult selleks siin on, et eelarwet maha hääletada ja selle eelkäiwaid paratamatuid kõnesid ära kuulata. Kuid midagi uut ei loodeta siin enam kuulda. Sellepärast on ka saadikutekohtadest palju tühjad. Ka publikumile määratud platsid on õredad. Ainult prof. Aleksejenko kõne lõpul, kui wiimane wiinamüügi keelust ja uuendatud Wenemaast rääkima hakkab, näib huwitus saadikutesse tulewat, juttuajamine waikib ja waimustuse tulele süttib esite parempoolsel tiiwal, aegamööda ka keskrinnal ja kadettideni jõudes. Ja kui aruandja loetust awaldab, et kitsiku seisukorra peale waatamata walitsus siiski teed leiab ka pärast sõda ilma alkoholi müügita läbi saada ja et sellega joomine jäädawalt Wenemaast kaduma tuleb pidada, tunnistawad saadikud mürisewal brawo-hüüdel, et nad kõik sedasama teadawad. Ainult Baltimaa Saksa soost saadikud istuwad norus peadega oma kohtadel ja waikiwad. On ka põhjust.

Järgnewal paarituunilisel waheajal peetakse kõrwalasuwas saalis surma läbi lahkunud riigiwolikogu liikmete ja kõikide sõjawäljal langenud wahwate sõjameeste mälestuseks hingepalwet. Nagu kaugelt igawikust kostawad leinalaulu helid, mis „Igawest mälestust" nendele soowiwad, kes praeguse ilmakorra paratamatute ohwritena külmades kaewikutes, ärewates merides ja sügawal merepõhjas enneaegse haua on leidnud.

Pärast waheaega ei taha tuju esialgul nagu sugugi tõusta.

Raha ministeeriumi asemiku riigi kontrollametkonna juhataja Haritonowi kõnet kuulatakse samuti pea iskaudselt. Lõpul plaksutawad parempoolsed ja oktobristid, kuid ega elawust ei suuda see tuua.

Kuid juhataja teatab, et riigiwolikogu liikmel Markow II sõna on. Ja kui Kurski saadiku tüse kuju kõnetoolile ilmub, siis waikib korraga kõmin ja kõik jääwad kuulatama. Isegi publikumi ruumid näiwad nagu korraga täis saawat. Ja Markow II räägib. Kuid juba esimesed sõnad, mis saadikute kohtadeni ulatawad, näitawad, et Kursk sõjawäljalt liig kaugel on ja et tema asemik, kuigi tunnistab, et praegusel ajal ainult sõdast ja neist abinõudest tuleb rääkida, mis sõda rutulisemale ja täielikumale wõidule wiiksid, siiski kohe selle üle arutamata, asjadest rääkima hakkab, mis tal lest hoopis kaugel on ja seda sarnast kõnest teeb, nagu endistelgi wolikogu koosolekutel ning sellega protesti-hüüdeid paljudest saadikute kohtadelt wälja kutsub. Ta pole ju sõjapäewil midagi õppinud ega unustanud. Ta lubab midagi wäikerahwastele, nõnda sage ka midagi suurele Wene rahwale, kuid mida, seda ei usalda ta wõi ei taha awaldada. Ja kuigi kõne wäga kuuldawalt ja waimustusega ette kantakse, soojust ta ei loo, waimustust ei süüta, tuleb ja kaob...

Kuid hoopis teisiti esines Kurski saadiku naaber Purishkewitsh. Tema näitas, et ka sõda kõwasti inimesi ja nende arusaamisi ta wõib ajutiselt muuta wõib ja et nad selle mõjul oma ülesastumises wähemalt silmapilgu tähtsusest aru saawad. Nii suur wõõrasrahwaste wastane kui Purishkewitsh enne oli, kuidas ta nendest alati põlgusega rääkis, — täna oli ta ümbermuudetud. Täna leidis ta nende jaoks ainult kiidusõnu ja tegi seda niisuguse otsekohese ja soojusega nagu see temale ikka omane, ning wõitis terwe saadikutekogu poolehoidmise. Ühtegi wale tooni, ühtegi riiwawat tähendust ei tulnud kuuldawale, ta rääkis ainult nende piirirahwaste määratutest kannatustest ja puudustest, mis need sõja tegewuse piirkonnas läbi elawad, kujutas seda niisuguse elawuse ja soojusega, et keegi kuulajatest külmaks ei saanud jääda ja mitmelgi pisarad laugile kerkisid.

„Mitte ainult kaugesse tulewikku ei peaks walitsuse abiandmine kuuluma, mitte teisi rahwaste ja seltskonna heategewuse peale ei pea walitsus lootma, waid kohe ja wõimalikult laialdaselt peab ta nendele kannatajatele abi andma. Mitte ainult meie wahwale sõjawäele ei ole meil tänu ja au anda, waid ka nendele piirirahwastele, kes meie sõjawäge igal wiisil toetawad ja wiimase leiwapalukese nendega jagawad, waatamata selle peale, et nendel enestel homme midagi pole suhu pista!"

Purishkewitshi kõne on tänase päewa hiilgenummer. Kunagi pole ta wast nii südamlikult ja otsekoheselt rääkinud kui täna ja nii suurt üleüldist heakskiitmist leidnud. Kui ta kõnetoolilt lahkub, ei taha brawo-hüüetega käteplagin kaua waikida ja selles tundub tõsine, soe ja sügaw poolehoidmine nendele mõtetele, mis ta awaldas.

Pärast tänast kõnet ei muiga mitte, kui meelde tuletad, et Purishkewitsh sõja algul Odessas juutidega sundelnud olla ja neid wendadeks nimetanud. Usud, et see tõesti südamest sündis. Kui see wõiks ka jäädawaks...

Järgnewad kõnelejad ei suuda teegi enam ennast kuulama sundida, neid kuulatakse kuid oodatakse nähtawa kärsitusega, et kord lõpp tuleks ja ära wõiks minna. Isegi Pesnikowi põhjusmõtteline arutused kaeelawa eelarwe puudustest ja eelarwe komisjoni soowidest ei suuda tõita. Ja kui siis lõpuks eelarwe hääletamine tuleb, siis läheb see niisuguse kiirusega, nagu kunagi ja wist kusagil enne ning kõik on rõõmsad, kui juhataja teatab, et koosolek lõpetatud on ja järgmine koosolek homme õhtul ära peetakse. —p

Eelarwe arutamine.

Eilne koosolek pühendati riigi eelarwele. Koosolek kannab samasugust piduliku laadi, nagu esimesel päewal. Ministrid on peaaegu kõik oma kohtadel. Koosoleku awamise järele teatab wolikogu sekretär Dmitrjukow, et wolikogu tegewuse waheajal kõigekõrgemalt poolt 351 seaduse-eelnõu on kinnitatud.

Kui eelarwekomisjoni esimees prof. M. M. Aleksejenko kõnetooli astub, wõetakse teda elawa käteplaksutamisega wastu.

Tuleliinil.

Garibaldilased wabariigi lipu all.

Italia wabastamise-aja kangelase kuulsa wägede pealiku Garibaldi nimi on Eestilegi tuntud. Temast kõneldakse waimustusega mõnedes rahwalauludes ja mitmed põnewad romanid ülistawad garibaldilaste wahwust.

Wana Jouseph Garibaldi sõjaline tegewus katkes 1871 a. Ta juhatas sekord nõnda nim. „Wogesia wabatahtliste salka", kes Prantsuse wäerinnal saksiaste wastu wõitles. Garibaldist öeldakse: Ta olnud ainuke waepealik, kes selles õnnetus, hirmsas sõjas wõitusid eskas lõigata.

44 pikka aastat on nimetatud ajast mööda jõudnud. Kuid mida me naeme? Jouseph Garibaldi pojad ning pojapojad wõitlewad sama waenlase wastu, kellega kord nende kuulsal wanaisal werised kokkupõrkamisi oli. Garibaldilaste punane rüüd helendab uuesti Prantsuse wäerindadel wabariigi lipu ümber. Wahwad Italia pojad sõdiwad nagu lõwid ja... surewad waenuwaliadel perekonna traditsioonidele truuks jäädes.

— Garibaldilaste weres mässab wabaduse tuli ja ainuwalitsejate wihkamine! — olewat wana Garibaldi prohwetlikult lausunud.

See sündis öösel wastu 27. detsembrit Argonne metsades. Tarwis oli, maksku mis maksab, waenlase kaewik ära wõtta.

Saksiased wõitlesid meeleheitlikult. Nad muristasid maaalusi kaitu Prantsuse kaewikute sihis. Weel mõni tund wiiwitust... ning waenlane oleks oma hirmsa õhkulaskmise plaa i täide saatnud. Sellepärast otsustati saksiasi tääkidega seisukohtadest wälja sarnda. Ülesande läbiwiimise wõttis Italia wabatahtlikkude salk Peppino Garibaldi juhatusel oma peale.

Oli külm ning selge öö. Tähtedega kaunistatud taewaserwale ilmus kõhepalgeline kuu, walju ning ähwardawa ilmega.

Garibaldilased walmistasid tormijooksu wastu.

Punkt kell 12 öösel awasid Prantsuse patareid tuleandmise. Saksiased wastasid wiibimata — ja ei kestnudki kaua, kui senise waikuse asemele marune raua, tina, malmi ning tule tuuliopask asus.

Kell pool kolm astus Garibaldilaste polk surma ja were teele. Tiheda põõsaotiku keskele kadus wapratε salk. Kuu ei paistnud enam. Pilkane pimedus laotas warjawa katte tuurawate wägilaste üle... ning ainult siin ja seal pahwatas tumm taewas raketide ja sõbrawerlide lõõskawas tules tumama.

Pikk sadu, millele karm pakane järgnes, oli metsaaluse libeda jääga katnud. Inimesed waarusid, langesid, kuid tõusid uuesti ning tungisid waitiwa, saladuslise rengina edasi.

Ühe mahajaetud traawi juures tekkis äkiline seisak. Mõned mehed olid alla langenud. Et järgnewate ridadega sama ei juhtuks, seati wahimees traawi kaldale. Siis läks tuurawate salkade hiilkäik endises sõnatuses ning salaparalikkuses peatamatalt edasi.

Aga kui esimesed koidukiired garibaldilaste tääkidele were karwalisi walguse-pisaraid heitsid, hakati lahinguesalisi iseäralisesse wõitluse-korda seadma: neljarealistesse kolonnidesse. Roodud seisid 50 meetri kaugusel teine-teisest, pataljonid 100 meetri kaugusel.

Kui kõik walmis oli surus Peppino Garibaldi wiimast kord Prantsuse kindrali kätt ja astus ratsapiitsa peos heides oma meeste ridade ette.

Üks pataljonidest algas kahe roodu toetusel tormijooksu. Põõsad ja traatide hunikud takistasid kiiret edasisaamist. Ajuti näis, nagu ei olekski need traadid, waid mingisugused hiigla linnu paelad ja hundi raudad, waenlase poolt üles seatud.

Energiliselt teed puhastades ja sammsammult käiku kiirestades kadus pataljon metsa. Warsti selle peale kostis püsside ragisemine, mis suurtükkide hõiskamise ja hungamise keskel peaaegu naljakas, abitu ning otstarbetu tundus olewat. Metsas hakasid kuulid sumisema — laulma, winguma, kriiskama. Ja siis äkitselt rähwastas kuulipilduja trummide põrina ning tuhandeist suust tõuswa rõkkawa hurraa kajastusel. Mõned süütepommid lõhkesid röbinal soldatite jalge ees. Kolmekesi langesid surmast tabatuna murule. Üks kangelastest surus rusikad wiimastes kramplistes wiskedes koredat maad wastu, otsekui oleks tal nõuks weel kord tõusta ja rammu näidata.

Garibaldi — tugew, pikakaswuline, uhke ning rahulik — tõstis piitsa julgustawalt kõrgele.

— Edasi! Teadke, et oleme Italia pojad! Edasi Prantsusmaa eest! Edasi Italia kuulsuse nimel! Edasi garibaldilaste wabaduse-tähe all!

Märgusarwe metallikõlalise kutse peale, waimustatult Garibaldit Italiat, wabadust elada lastes tormasid soldatid pöörasell joostes — täägid löögi-walmil, püstolid käepärast — saksiaste kaewiku poole, läbi põõsaste, traatide, wastu tihedat rahe sadu, üle seltsimeeste surnukehade, läigitsewas, joowastanud wõitluse-ihas, hoolimata waenlase surmawatest kuulidest, unustades iseennast, ümbrust, maailma, unustades hädaohtu.

— Elagu Garibaldi! Brawo Garibaldi!

Tääkide raudses tärinas, püsside rõkkawas hirmulaulus, surma ja wõitluse hullutantsus kostab ainult kaks nime — täis ilu ja nõiduwust:

— Garibaldi! Italia!

Mulluste wabaduse-traditsioonide tähe all wõideldakse, Garibaldi nimel minnakse waimustusega surma.

Paljud on Prantsuse soldatite sinise palitu maha heitnud ja tormawad garibaldilaste tulipunaste särkides waenlase kallale. Ja kõigi ees, kõigi julgustajana sammub Peppino Garibaldi ratsapiitsaga teed juhatades.

Saksiased püüawad waenlase ligineminsel kaewikust wälja ronida, kuid langewad garibaldilaste tääkide all. Aiatades, läbitorgatud kopsuga korinal õhku sõõstades kaisuawad nad meeleheitliste kätega wiimast kord tühja walgusernumi ja langewad mürrjatades kaewiku peel-pimedusesse.

Kuulide tuhisewa muusika saatel weerew garibaldilaste surmakuulutaw laine transchede äärde. Juba nii mõnedki, kes teistest ette jõudnud, toetawad talda kaewiku äärele ning langewad kuulist niidetuna waenlase meeste keskele. Wiimaseid jõupingutusi kaaja tunes sõnawad read waenlase mulla-peenrani — tääk täägi küljes, silm silma wastu, wiimane sekund kõige hirmsamat, wiimane hingetõmbus... Wõit, ehk surm.

Äkiline waikus. Lõpu waikus... see saatuslik ning kõige kohutawam waikus, mil rind rinnaga koos — surenas, wärisemas. Sellest waikusest oleneb kõik.

Möödas!

Waenlane taganeb, pealetungijad on wõitnud. Paljud garibaldilastest poewad kaewikuse häwitust lõpule wiima.

Miski wärises, jahmatas. Tumedal mürinal murdudes räuskawad taewasse mullapilwed, inimesed... Hungab õhk ning taewas näib kokku langewat... Pundelatwn kaisutawad tulesambad.. Inimesed keerlewad werriste tombudena liha- ja weresajus... Miski suur ja hirmus on ennast tühjaks lõõtsunud, tuhaks põletanud: s a k s l a s e d l a s k s i d t a g a n e d e s k a e w i k u õ h k u

---

Garibaldilased wõitsid, kuid nad kaotasid selles ülikangelaste teos 200 inimest surnutena. Teiste jäädawale unele waibujate hulgas oli ka üks kuulsa kuulsast wennast — Bruno Garibaldi, wana kindrali Riccoti Garibaldi poeg.

Ta sammus oma jalga eesotsas. Esimene kuul haawas teda käest, teine — tungis südamesse.

— Ei jaksa enam sõdida. Kaisutage minu asemel isa, ema ja wendi. Edasi, garibaldilased.

Need olewat kadunu wiimased sõnad olnud.

(Järg pühapäewases lisalehes).

Leedulased ja lätlased.

Selle pealkirja all toob Läti uus edumeelne päewaleht „Jaunais Wahrds" (Uus Sõna) wõrdlewa kirjatüki seltskondliste elu nähtuste üle nimetatud wennasrahwaste juures, mis oma ülewaatlikkuse poolest meilegi huwitaw on. Leht kirjutab:

Kui aastate eest mõned Leedu tegelased Riiga tulid, et lätlastega lähemat ühendust otsida, tahtsid nad Läti politikategelasi kokku kutsuda, et nendega nõu pidada. Kuid sellest ei tulnud midagi wälja, sest et lätlastel politikategelasi ja seega üleüldist politika elu peaaegu ei olegi. Teine asi oleks olnud, kui Leedu saadikud Läti majaomanikkude esitajatega wõi krediitasutuste ehk põllutööseltside tegelastega aru pidada oleks tahtnud.

See on esimene silmapaistwam wahe leedulaste ja lätlaste wahel. Ehk meie küll arwame kõrgemale edenemise astmele jõudnud olewat, kui nemad, kuid siiski on neil oma arenenud politiline elu, mida meil mitte ei ole. See tuleb sellest, et leedulastel suur politiline minewik on, kuna meie oma minewikust muud midagi ei tea, kui kui et meie Saksa isandate all orjad oleme olnud, kõik muu on ainult muinasjutt. Leedumaa on ükskord suur ja tugew riik olnud, leedulased on saksiasi, tatarlasi ja teisi rahwaid ara wõitnud. Oma iseseiswuse kaotas Leedumaa sellepärast, et ta Poolamaaga ühines ja sellega Poola walitsuse alla sai. Siiski kaseb see suur minewik leedulasi nende maa uuestisündimisest und näha, niisama nagu poolakaidki. Küll ei mõtle nad enam iseseiswa riigi asutamise peale, waid soowiwad ainult ühendatud Leedumaad teatawa omawalitsusega. Selle juures on ka minewal aastal pärast ilmasõja algust Amerikas ärapeetud leedulaste kongressidel lätlastega ühinemisest ühise autonomia piirides kõneldud. Ja selles asjas walitseb Leedu mitmesuguste politiliste erakondade wahel täielik üksmeel, kuna muidu nende wahel kaunis suuri lahkuminekuid ette tulew.

Leedumaal on praegu neli suuremat politilist erakonda olemas: kiriklik tagurline, kelle eesotsas katoliku papid ehk ksendsid seisawad; siis wabameelne suurkodanlaste erakond, peale selle kodanlik demokratline ja lõpeks sotsialdemokratline erakond. Et „wabameelne" suurkodanlus kõwasti kiriklaste poole kaldub, kodanlik demokratline erakond aga paljudes küsimustes sotsialdemokratidega ühte hoiab, siis tekib nõndawiisi kaks wastalist blokki, nagu lätlastelgi on: tagurlik suurkodanlus ühel pool ja demokratia teisel pool. Aga wahe on siingi tunda. Meie tagurline blokk on teowõimetu, tal puudub tegelasi (kui wana Fr. Weinberg maha arwata) ja ei ole mõju rahwa peale, nagu ka tema ajalehtedel tugesaid puudub. Selle wastu on Leedu kirikliktagurlisel blokil palju tegelasi, kuna kõik katoliku papid tema liikmed on, kellele juba nende amet suure wõimu ja mõju kätte annab. Mitmed katoliku kiriku kombed, nagu pattude tunnistamine, siis katoliku usuliste pimedast peast sõnakuulmine annawad pappidele wõimaluse wähem iseteadwuslise rahwahulga üle walitseda, isegi ära määrata, missuguseid ajalehti lugeda ja missuguseid mitte, kuhu seltsi liikmeks astuda ja kuhu mitte, keda seal eestseisusesse walida ja keda mitte. See on muidugi ülekohus, et papid oma waimulikku mõju politiliste sihtide kättesaamiseks tarwitawad, kuid seda teewad katoliku waimulikud terwes maailmas.

Papid awaldawad Leedumaal ja wäljaspool kirikut wäga süditat tegewust. Nemad toimetawad ja juhatawad politilisi ajalehti, asutawad ja juhatawad kõiksugu seltsisid ja laenuasutusi ning jooksewad ka demokratliste seltside peale tormi. Suurt abi saawad nad selle juures oma köögitüdrukute ehk majapidajate poolt, niisama ka teiste fanatiliste kogudusseliikmete, nõnda nimetatud „dewatkade" poolt. Papid kirjutawad neid rohkel arwul seltsidesse liikmeteks, kutsutawad nende häältega koosolekutel wabamaid isikuid läbi ja lasewad oma poolehoidjaid juhatusesse walida. Nii sündis see hiljuti Wilna abiandmise komitees, kus kõik Leedu erakonnad ühineda tahtsid, kust aga papid kõik edumeelsete seltside asemikud wälja laskisid hääletada, nõnda et sinna weel ükski papid ja „wabameelsed" suurkodanlased jäid, kes ka nende sabas sõrgiwad.

Iseloomulik on ka see asjalugu, et Leedumaal kõige enne politilised ja kulturalised asutused elule ärkasid ja alles siis majanduslisi seltsisid hakati asutama, nagu põllumeeste seltsa, laenu ja hoiu ühisusi jne., kuna lätlaste juures põllumeeste seltsid kõige wanemad ja tugewamad on, selle wastu aga kulturalised asutused palju nooremad on, politikast peaaegu rääkimata. Sellest näeme, et Leedu seltskonna tegelasi weel aateline waimustus juhib, ilma et isiklised omakasu püüded nähtawale tikuksid. Meie juures lüüakse selle wastu krediitühisuste ja teiste majanduslise asutuste walimistel juhatuse ametisse saamise pärast ägedaid lahinguid ja ei põrgata tihti mingisuguste abinõude eest tagasi. Kultura asutustes on aga tegelastest põud ja pahatihti jääwad eestseisuse ja komisjonide koosolekud sellepärast pidamata, et walitud isikud oma kohuste täitmisele ei ilmu.

Kui Leedu tegelased lätlastega kord tõesti ligemaid sidemeid tahawad sõlmida, siis tuleb tähele panna, et tegelikus elus leedulastest kui ühisest kogust juttugi ei wõi olla, sest et nad niisama kui lätlased seda mitte ei ole, waid peaasjalikult kahte suurde osasse jagunewad, milledest üks kiriklik tagurline ja teine demokratline on.

Ligem ühinemine lätlastega wõib siis ühe ehk teise rühma seisukorda kinnitada. Kiriklik tagurline Leedu erakond saab muidugi wäga hästi aru, et Läti demokratia nendega seltsida ei taha. Sellepärast otsiwad nad osawõtmist „Dsimt. Wehstnesi" ja „Rigas Awise" meeste poolt, kes neid ka lahkise sülega wastu wõtawad. „Dsimt. Wehstn." ülistabki juba kõiki Wilna ja Riia Leedu kiriklisi lehti ja seltsa ning nende juhtisid, waikib aga selle juures nende tõsise loomuse üle. Ajalehed „Viltis" (Wilnas) ja „Rygos Garsas" (Riias) on „Dsimt. W." kiidulaulu järele Leedu rahwuslised ajalehed, siis „Kankles" ja mõned teised seltsid Leedu rahwuslised seltsid, kuid jätab ütlemata, et need lehed ja seltsid täiesti pappide käes on ja et Leedu demokratia nende wastu wõitlema peab. Ja Leedu kiriklik tagurline erakond on otsuseks teinud oma seisukorda otse Riias kõwendada, kus rohkel arwul leedulasi elab. Sellepärast on ka „Rygos Garsas" toimetajateks ja juhtideks Riiga kaks pappi saadetud, kes ka kohalistes Leedu seltsides tüüri juurde tikuwad. Seda kõike silmas pidades on ka Leedu demokratia otsuseks teinud Wilnas ilmuwate edumeelsete ajalehtede „Lietuvos Zinios" ja „Liet. Ukinikas" juurest oma tugewamaid esitajaid Riiga saata. Ainukeseks wastuwõitlejaks Leedu kiriklastele Riias on siiamaani L. Jakewitschi toimetusel ilmuw leht „Rygos Naujienos" ja tema asutatud selts „Jaislas", peale selle weel tööliste karskuseselts „Giedra". Minewal aastal hakkas Riias ka üks Leedu tööliste ajaleht „Vilnis" käima, aga oli rohkete administratiwliste karistuste, numbrite ärakorjamise ja toimetajate wangistamise pärast sunnitud ilmumist seisma jätma.

Mälestused ja teated Dr. M. Wekest.

Dr. M. Weske surmast saab tänawu 4. mail 25 aastat täis. Sel puhul mõtleb Eesti Kirjanduse Selts tema tegewuse mälestamiseks Tartus koosoleku ära pidada. Sinna on kõnelema palutud: toimetaja A. Jürgenstein M. Weske elukäigust, lektor J. Jõgewer tema keeleuurimise-tööst ja kooliõpetaja M. Kampmann M. Weskest kui luuletajast ning kirjanikust.

Dr. M. Weske kui omaaegne agar awaliku elu tegelane ja silmapaistew, sügawamale rahwa keelesse tungiw keeleuurija on, hoolega meie rahwa seas liikudes, enesest igale poole elawaid mälestusi järele jätnud, mis üksikjuhustena, anekdotidena jne. laiali on lagunenud.

Otsekohestest mälestuseallikatest on, tõsi küll, paljudki wahepeal juba jäädawalt kuiwanud, kuid rõõmustawal wiisil elab neid üksikuid mälestusekiiri rohkesti ka weel tänini kustumata jõul edasi.

Need pakuwad Dr. Weske iseloomu ja tegewuse walgustamiseks ning hindamiseks õige wäärtuslisi ja huwitawaid lisa-aineid, mida kahju oleks kaotsi minna lasta.

Seepärast palume kõiki, kes Dr. M. Weskega ühel ehk teisel juhtumisel elus kokku puutunud ja kellel temaga läbikäimisest ehk ajutistest kokkujuhtumistest isiklikka mälestusi järele jäänud, neid Eesti Kirjanduse Seltsile lahkesti teatada (adress: Eesti Kirjanduse Selts, гор. Юрьевъ. Лифл.) ehk kui üleskirjutamine raskust teeb — isiklikult jutustada (seltsi asjaajaja J.

W. Weski adr.: Tähe uul. nr. 73, Jurjewis). Selle lisamaterjali waral oleks wõimalik Dr. M. Weske mälestamist kõigiti tagajärjerikkalt elustada. Ja ehk tekib sel kombel meile wahest õige huwitaw mälestuseraamatki?

Oma ettepanekule elawat wastukõla lootma jäädes

Eesti Kirjanduse Seltsi juhatus.

Asundused.

Kaks woolu tulewad praegusel ajal asunduste awalikus elus ilmsile. Üks tunnistab seda, et sõda mitte ainult were tallermaal laastamise tööd ei sünnita, et ta mitte ainult ainelisi wäärtusi ei purusta, mis suurtüki tulele ette satuwad, waid et ta häwitaw mõju ka kaugele mujale ulatab, kus elu waljaspool tulepiirisid ettes ikkagi edenema peaks. Siin ei lange küll majapidamine kokku, kuid rahwa waimuelus sünniwad muudatused, mis waimuwäärtuse langemisest tunnistust annawad.

Meie mõtleme seda käredat palwewendlust, mis mitmel pool Petrogr. kubermangu asundustes hoogu hakab wõtma. Elukutselistest põrgupiina jutlustajatest pole meie asundused paremalgi aegadel wabad olnud, kuid palwewendade tegewus pole nii pealetükkiw olnud, nagu praegu. Nagu peawarjuta kõwerkeppidega linnud rändawad nad asundusest asundusesse ja segawad inimeste meeli, kuna ärew sõja aeg niigi juba rahwa meeleolu ärewil hoiab. Seda ärewust suurendawad nad weel enam. Näit. kirjutatakse meile Narwa poolt, et seal salkkond palwewendi ümber hulgub, sõda ja Italia maawärisemist kui wiimase päewa tundemärkisid oma „jutluste" kõneaineteks tarwitades. Nii ujsmatalt, kui niisugune lugu haritud linnaelaniku kõrwus kõlab, on tal maaelu kohta suur tähendus. Isegi need paremad ollused, kes ennast hariduseseltside ümber on koondanud, hakawad harwenema, kuna nõrgemad neist palwewendade nimastawa mõju alla langewad.

Rahwasuus liiguwad „wendade" kohta õige halwad kuulujutud. Teatakse mõnestki, kui tumeda minewikuga isikust räätida, keda seltskondliselt wähe arenenud Narwa rohkel mõõdul enesest wälja ammutab. Palwewendade „imeteod" tuletawad juba tuntud „Hiin köstri ja Saaremaa kirikuherra" lugusid meelde, kus kergeusklikud inimesed, iseäranis naisterahwad kergesti wendade rüppe langewad ja omast pisknst ilma jäämad.

Waimliste huwide langemine rahwahulkade seas praegusel sõja ajal on iseenesest waratamata nähtus; kuid see ei tähenda weel, et tema wastu wõitlema ei peaks. Palwewendlusele peawad wastu hakkama õige pealt need, kes kutsutud on kirikumüürisid hoidma, sest ei wõi kiritul suurewaid waenlasi ja müüride õõnistajaid olla, kui usumäratsejad ja hullustajad on. Nagu kei nägemata maja tugesid närib seni, kui hoone kokku langeb, nii teewad „wennad" oma nägemata häwituse tööd kiriku kallal.

Weel suurem mõju on aga sellel liikumisel, mis rahwa oma seast palwewendluse wasturõhuna on tekkimas.

Esimesed sõjakuud kiskusid wõimsalt rahwa tähelpaneku oma küütkelesse. Ei räägitud muud, kui sõjast ja ajalehed ei kirjutanud ka muust, kui sõjast. Kuid sõja seisukorraga harjuti wiimati ära ja kodune awalik elu hakkas jälle oma nõudma. Nüüd ei mõelda ega kirjutata mitte ainult sõjast.

Asundustes hakawad hariduslised püüded nähtawale tulema. Püütakse jälle seda haridusetööd joonde seada, mis ärewad sõjapäewad mõneks ajaks segi ajasid. Jäänaanetus, mis sõjapäewad asunduste seltskondlises elus olid sünnitanud, hakab juba ära sulama.

Wähemalt Petr. E. Haridusefeltsi Asunduste Osakond saab mitmelt poolt palweid lugemise ringide ja hariduse seltside asutamise asjus. Olgu hariduslise liikumine, mis rahwa oma seast elule tõuseb, mõjuwaks wastujõuks igasugustele waimlistele hullustustele. Leidku mõistlik ajakirjandus, kes ilma kõmuihata sõjasündmusi ja awaliku elu nähtusi walgustab, rahwa sekka teed. Kogugu hariduse püüete ümber kõik edukamad asunikud, et waimuelu laastawale usuhullustuse liikumisele asundustes piirisid panna!

Glubokojest. (Opotshka kreisist). Pühapäewal 18. skp. pidas siinne kaubatarwitajate ühisus oma aastakoosolekut. Päewakorral oli peaasjalikult aastaaruande läbiwaatamine. Minewal aastal on ühisuses kaupa ostetud 14 170 rbl. 48 kop. eest. Läbi on müüdud:

Seltsi liikmetele	5613 r. 78 k.
Wõõrastele	6325 „ 68 „
Kraami tagasi saadetud ja mitmesugused tulud	451 „ 45 „
Kokku	12309 r. 91 k.

Nõnda et raamatute järele 1. januariks 1915 a. kaupa 1779 rub. 57 kop. eest poodi jäi, missuguse summa eest kaupa ka rewiderimisel 31. dets. leiti. Puhast kasu saadi kauba läbimüümisest 289 r. 24 kop., nõnda et pood esimese aasta õnnelikult üle elas, ehk tal küll palju waenlasi oli ja rahwas, isegi seltsi liikmed, nagu uue ettewõtte peale tunagi, aralt ja usaldamatalt waatasid. Puhas kasu jagati: 10% tagawara kapitaliks, 6% osamaksu diwidendiks ja 1½% ostu premiat. Üleüldine koosolek tegi aga otsuseks 1½%, mis ära jaotatud pidi saama, mitte wälja maksta, waid 1% sisse jätta mitmesuguste tulude katmiseks aga ½% kohaliku Punase Risti seltsi osakonna heaks anda.

Minewal aastal müüdi kaupa puhta raha eest ja kinnitati sedasama jälle üleüldisel koosolekul. Aastasest praktikast oli näha, et puhta raha eest müümine terwe asja peale kindlustawalt mõjub. Soowime ka teistele kaubatarwitajate ühisustele, iseäranis neile, kes niisugusid ühisusi weel asutada tahawad, mitte mingil tingimisel ega kellelegi kaupasid wõlgu müüa.

Koosolekule oli rahwast õige tublisti kogunud, sest peale koosolekut näidati kohalikult semstwolt laenatud kinematograafi aparadiga pilfisid, mis rahwale wäga meeldisid, sest paljud nägid niisugust esimest korda.

Seltsi liige.

Tirpilitsas. (Petrogr. kub.). Siin ümbruses elab palju eestlasi. On juba wanu asunikka, kes waranduse poolest heal järjel on. Mis aga waimuwaranduse puutub, siis peab ütlema, kahjuks, et pimedus suur on. Ei ole siin hariduse, karskuse ei põllumeeste seltsi, mis teistes naabri asundustes on. „Ajaleht? See on põrgu liblikas," kui palwewennaste tetsikoni tarwitada.

Usu märatsemine on siin pimeda rahwa sees hullu peera mellama hakanud. Narwast sõidawad iga nädal, nõnda nimetatud „palwe isad" siia, kelledest mõnelgi kahtlane minewik selja taga on. Nüüd peawad nad wiimse päewa ettekuulutuse ametit. Ja kui palju kehwigi inimesi oma piskust weel „wendadele" ei ohwerda! Seltsi elu peale mõjuwad „wennad" wäga pahasti: nii näituseks, tean ma mitut noort inimest, kes alles mõne aja eest head seltsitegelased olid, naabri asunduses käisid, nüüd kus aga uued usuisad tegewust algasid, on nad päris närwihaigeteks muutunud.

Aeg oleks rahwal niisugustest usu märatsemisest lahti saada, et hariduse kallal tööd teha. Rahwas peaks ise aru saama, oma ümber asujatega eestlastega rohkem läbi käima ja seltskonna elu edustama. Koot ei tohiks puududa, sest selle muretsemiseks on jõudu küllalt. Ajaleht peaks igasse talu se käima, ühe sõnaga igate wiisi peab hariduse poole püüdama, sest hariduses seisab elu ja saame teda, siis pole maailma otsa karta.

J.

Kodumaa.

Tallinna linnawalitsus on haawatud sõjameeste perekondade heaks mitmehinnalisi markisid suuremal hulgal trükkinud. Margid on õige kena wäljanägemisega ja soowitatakse igaühele lahkeks tarwitamiseks. Saada wõib neid igast linnaasutusest. Loodetawasti saab neid ka erakohtadesse müügile antud. Margid tulewad mitmehinnalised, 1 kop. kuni rublani, ja wõib neid muu seas kirjade peale kleepida tagumisele küljele ilustuseks ja kindlustuseks lahtitegemise eest.

Tartust. Grafikatööliste selts, ainuke sellesarnane organisatsion Tartus, pidas 25. skp. aastakoosolekut, kus kohe midagi ilmsiks tuli, mis selle liigi tööliste kohta saatuslik: 161-liikmelisel seltsil tuli 4 surma läbi lahkunud noore liikme mälestuseks püsti tõusta, kelledest üks, Gustaw Woltska, küll lahinguwäljal langenud. — Kuna Tartus trükitöölisi mitu korda rohkem, peaks selts küll rohkem liikmeid kui 161 enese ümber jõudma koguda. Siiski on sellel tööstuse alal organiseeritud tööliste protsent märksa suurem, kui mõnel teisel tööstuse alal Tartus, kus ametiühisused küll ka juba mitu aastat töötamas. Seltsi sissetulek on ainult liikmemaksud, mis 4 klassi jagatud: 40, 20, 10 ja 5 kop. Wäljaõppinud töölised, abilised, maksawad esimese kahe klassi määra järele, õpilased ja abitöölised aga kahe wiimase klassi määral. — Abiraha antakse liikmetele harilikult: tööta oleku kordadel — I kl. 50 kop., II kl. 40 ja III kl. 25 kop. päewas ja haiguse kordadel — I kl. 6 rbl., II kl. 3 rbl., III kl. 2 r. ja IV kl. 50 kop. nädalas. Et nüüd, sõja ajal, palju trükitöölisi tööta on jäänud, otsustati tööta oleku abiraha 10 kop. wõrra päewas tõsta ja haiguse abiraha samawõrra wähendada.

— Eesti Ew. Noortemeeste selts Tartus on ainukeseks seltsiks, kus alaealised noored mehed liikmete päriskogu sünnitawad, arwu poolest on neid paarsada, kuna wanemad liikmed (mõned jumalakartlikud üliõpilased, kaupmehesellid jne.), arwupoolest umbes poolesaja ümber, ainult nagu walitsewaks seisuseks seltsis, sest „peistel" seltsi asjade kohta otsustawat häält ei ole, waid ainult nõuandew, kuna „otsustamine" täielikult täiealiste „tegewliikmete" käes on. — Kõneõhtuid oli seltsis 13, piiblitundisid 3 ja pidusid 18. — Muidu töötasid noored liikmed oma huwisid mööda mitmesugustes osakondades; kõige elawamat osawõtmist leidis wõimlemise osakond. Kassaaruande järele oli seltsil sissetulekuid 3153 rbl. 53 kop., wäljaminekuid 2981 r. 64 kop. — Sõja alguspäewil nõuti teadmata põhjusel kõik seltsi protokolliaruanderaamatud, kirjawahetus jne. Riiga, kust need hiljuti Petrogradi waimulikkude asjade departemangu edasi saadetud. — Ew. Noortem.-seltsi liikmetest on 26 m. sõjawäkke astunud, paljud nendest juba lahingus olnud ja haawata saanud. Praegu käimasolewal nekrutiwõtmisel läheb weel 20 liikme ümber wäeteenistusesse.

— Eeslinnade küsimus on see, millega Tartus juba palju aastaid tegemist on tehtud, kuid senini ilma suuremate nähtawate tagajärgedeta. Eeslinnade elanikkude arw on juba 15.000 peale tõusnud, seega weerand kogu Tartu elanikkudehulgast; ühendatud on eeslinnad südalinnaga ühiste uulitsate läbi jne., kuid ometi on nad linna piiridest ja selle tagajärjel ka linna piirides walitsewa omawalitsuse ja administratsioni wõimukonna alt wäljas. Nendes ei ole üleüldse mingisugust omawalitsust, kuna administratsioniks majaomanikkude eneste poolt ülewalpeetawat ühte jaoskonna ülewaatajat kolme korduikuga ehk „urjadnikuga" tuleb pidada, kes terwes 15-pealise elanikkudehulgaga linnaosades korda jalalhoidma peawad. Majad aga on eeslinnades enamalt jaolt kohalikkudest laenuasutustest saadud lühikese ajalise laenu abil üles ehitatud, kuna Liiwimaa linnade Hypoteegiseltsi tegewus eeslinnade kui linna piiridest wäljaspool seiswate kohtade peale ei ulata. Kõigil neil põhjustel on täitsa arusaadaw eeslinnade majaperemeeste püüd kindlama korralduse poole, mis sihis eeslinnade linna külge wõtmist kõige loomulikumaks ja paremaks peetakse; see oleks ühtlasi ka kõige kasulikum nii eeslinnade kui südalinna seisukohalt. Kuid asjal on oma konks: Tartu Saksa linnawalitsus ei ole, eeslinna majaomanikkude mitmekordsetest palwetest hoolimata, nõus eeslinnasid südalinnaga ühendama, sest see tooks suure hulga eestlastest walimiseõiguslisi juurde ning murraks Saksa wõimu Tartu linnaomawalitsuses. Juba kolm korda on linnawolikogu sellepärast ühendamise ettepaneku tagasi lükkanud, wiimasel korral läinud aasta lõpul, siseministeeriumi sellekohase järelpärimise peale, eeslinnades lihtsustatud linnaomawalitsuse sisseseadmist soowitawaks pidades. Wiimast tahab nähtawasti ka walitsus nüüd natukene lähemalt järele kaaluda, sest neil päiwil saatis Liiwi kubermanguwalitsus Tartu maakonna politseisse järelküsimise, kus muu seas järgmiste asjade kohta teateid nõutakse: 1) Missugusei ja kui suuri sissetulekuid on Karlowa eeslinnas maksudest loota? 2) Kui palju oleks eeslinnas walimiseõiguslisi isikuid warandusliste ja hariduslise tsensuse järele? 3) Missugustel tingimistel wõiks see eeslinn kui omawalitsusline üksus laenu saada? Kui palju tuleks eeslinnades politsei korralduse peale wälja anda?

Nii kubermangu walitsuse küsimused. Järelküsimisest ei pea aga sugugi weel wälja lugema, nagu kawatsetaks tõesti Tartu eeslinnades lihtsustatud linnaomawalitsust lähemal ajal sisse seada. Ei, waid ennemini on see katse — ligikaudu iseseiswa omawalitsuslise üksuse soowitawuse üle selgusele jõuda.

Siseministeeriumis oldawat põhjusmõtteliselt ikkagi rohkem sellepoolt, et eeslinnad südalinnaga ühendatakse, kuna sellele wastuseismist Tartu linnawolikogu poolt — Balti Saksa wõimupüüetega seletatawat. Ei ole sellepärast mitte päris wõimata, et siseministeerium selles asjas wiimaks ise seiswalt talitab ja Tartu eeslinnad linnawolikogu põhjendamata otsuse wastu südalinnaga ühendatuteks tunnistab. Igatahes wõib loota, et Tartu eeslinnade küsimuse juba lähemal ajal wähemalt mistisugust selgust saadakse, ükskõik missugust.

— Cand. J. W. Weski, kes läinud aasta teisel poolel „Postimehe" toimetuses töötas, on sealt nüüd lahkunud, et oma tööjõudu täielikult Eesti Kirjanduseseltsi teadusliise sekretäri ametile pühendada. Peale tema on „Postimehe" toimetuse liikmete hulgast weel ka Dr. Johanna Eild wälja jäänud.

Mizzi.

Saksa keele rääkimise keelust. Hoolimata sellest, et Saksa keele demonstratiwliselt rääkimine awalikudes kohtades kindral-leitnant Kurlowi käsu läbi Eesti-, Liiwi- ja Kuramaal keelatud oli, tuli ikkagi juhtumisi ette, et selleit käsust üle astuti. Süüdistatawad aga seletasid, nemad on küll Saksa keelt kõnelenud, kuid mitte demonstratiwliselt. Nüüd on uus käsk antud, et niikaua kui sõda Saksamaaga wältab, Saksa keele rääkimine awalikudes kohtades ülepea keelatud on kõigile, kes oma asjaga muukeeles hakkama saawad.

Baltimaa kodanlise ülema päewakäsk. Baltimaa kodanlise walitsuse ülem on järgmise päewakäsu andnud:

Ma olen teada saanud, et pahatahtliste isikute poolt meie sõjawägede tegewuse ja sõjaliste ettewõtete üle wale juttuid laiali laotatakse. Sellepärast seletan ma, et ma niisuguste isikute wastu kõige waljumaid karistusi saan tarwitama.

Kindral-leitnant P. Kurlow.

Baltimaa kodanlise ülema kindral-leitnant Kurlowi uus sunduslik määrus telefoni keele asjas teeb sundusliikuks, et Eesti-, Liiwi ja Kura kubermangudes, wälja arwatud Peeter Suure ja Düüna-suu kindluste piirkonnad, telefoni kaudu nüüdsest ajast peale ainult Wene keeles tohib rääkida. Selle käsu wastu eksijad langewad 3000 rublase rahatrahwi ehk 3-kuulise wangistuse alla.

Amblast. Kiriku tõrwamise tagajärjel protsessi oodata. Mullu sügisel käsk anti kiriku torni, mis suwel kiriku eestseisja poolt walgeks lasti teha, mustaks määrida, siis aeti Ambla alewikust kõik sandid ja wigased wälja kirikut mustaks maarima. „Tõrwajad" täitsid oma ülesannet hea meelega, sest nad lootsid, et selle töö eest mõne hea kopika waewatasu saawad, mis mõneks päewaks ülespidamist annab. Töö tehti ära, aga töö eest raha ei taha keegi maksta: õpetaja ei maksa ja saadab kiriku eestseisja parun Huene juurde, parun Huene ei taha ka maksta ja juhatab palganõudjaid nende juurde, kelle käsul kirik mustaks tõrwati. Waesed ja wigased, kes külma ilmaga tõrwamise tööd tegid, jäid jõuluks weel rahast ilma. Ei ole seda ka praegu weel kätte saanud. Tahawad nüüd kaebtust tõsta. Teisel pool on jälle mõte liikumas, seda raha kihelkonna perede peale ära jaotada.

M. M. Aleksejenko kõne.

Kõige esiteks puudutab Aleksejenko neid erakorralisi tingimisi mille juures tänawune riigi eelarwe tuli kokku seada, ja läheb siis eelarwe juurde.

Wiimase 5. aasta jooksul on riigi sissetulekud 2.526 miljoni pealt 3.417 miljoni peale kaswanud. Sissetuleku kaswamist oli kuni läinud aasta teise pooleni märgata. Kuid juuli kuust peale, mil sõda algas, hakkasid sissetulekud wähenema, mis juuli, augusti ja septembri kuude eest 320 milj. rbl. wälja tegi. Üleüldine sissetulekute kahanemine oli 1914 aastal 528 miljoni, millest 396 miljoni rubla wiina monopoli arwesse läheb. Sellepärast tuli walitsusel peale sõjako minewate summade nõutamist ka selle eest hoolt kanda, et riigi harilikku elu roobastes hoida. Selles mõttes pandi § 87 põhjal mõned uued maksud peale. Et kõike seda tuli rutuga teha, siis ei wõi kõigil nendel korraldustel põhjalikku tähendust olla. 1915 a. eelarwet kokku seades tunnistas rahaministerium ise, et paljud arwud eelarwes ainult aimatud on. Erakorralisi tingimisi silmas pidades ei hakanud komisjon eearwet põhjalikumalt parandama, waid tegi eelarwes ainult mõningusi muudatusi, mille läbiwiimine raskusi ei sünnita. Siiski juges komisjon oma tohuseko tähelpanemist selle peale juhtida, et maksude jaotamine küllalt õiglane ei ole ja sissetulekumaksude peale enam rõhku tuleb panna. Et sissetulekumaksud muidugi teada riigikassat ülewal pidada ei suuda, siis tuli iseäralist rõhku ka mitmesuguste kaudsete maksude peale panna. Et seda aga asja paremine korraldada, tuleb mõnesuguste tarbeainete monopol sisseseada, nimelt: thee, tikkude, suhkru, tubaka jne. monopol. Edasi näitab Aleksejenko weel mõnesuguste muudatuste peale, mis komisjon eelarwes on teinud. Nii on kultura-ettewõtete peale wäljaminekud uuesti üles wõetud, mis sealt wälja oli jäetud, niisama ka nende sissetulekute summasid suurendadud, mille kaswamise juures kahelda ei wõi.

Eelarwega lõpule jõudes, peatab Aleksejenko riigi majandusliku seisukorra juures ja puudutab küsimust, mis seltskonda teatud mõttes erutawad.

Oleks imelik arwata, et Wenemaa ainus riik on, kus mingisugune sõda majandusliesse elusse korratusi ei too. Praegu on suur ilmasõda käimas. Sõda on, wõib ütelda, meid oma piirides kokku surunud, ta on meid täiesti ära eraldanud. Lääne ja Kaukasia piirid on kinni, Musta, Asowi ja Balti mere sadamad niisama. Wäljamaa kauplemine on wähenenud. Sisemine kauplemine peab sellepärast uue pöörde jaama. Meie rahasüstem kannab ka löökisid. Oleme kaubaturud kaotanud, kullast ilma, mida meie wäljamaalt kauba eest olekime saanud. Meie wälised laenud nõuawad suuri maksusid, sellepärast peame rahalise läbikäimise korraldamise peale mõtlema.

Kõige selle tagajärjeks on, et toidu- ja tarbeainete hinnad tõusewad. Mõnesuguste hindade kerkimised tulewad tuntud sahkerdamiseit, mille wastu abinõusid tuleb tarwitada. Ei tohi ju nii olla, et rahwas raskeid maksusid mõne üksiku ahne isiku ehk asutuse heaks peab kandma. Sõda nõuab suuri ohwrid, kuid pean tunnistama, et mingisugused arwud meid ega maad hirmutada ei suuda. (Üleüldine heakskiitmine.) Selle suure wõitluse jaoks, mille hiilgaw lõpetamine ilmale rahu wõib tuua, ei ole mingisugused ohwrid hirmutawad.

Edasi puudutab Aleksejenko rahwa karskendamise küsimust ja tähendab, et walitsus rahwale, kes küsib, kas karskus ka edaspidi maksma jääb, jaatawa wastuse peab andma. See ei tohigi teisiti olla, sest et karskus ja kainus uue rahwa toob, kes tugew kehas ja waimus ja kes Wenemaad uuendatud teele wiib, ise kindlale jalale ja täiesti iseseiswaks saades.

Meie ees awanewad laialised perspektiwid. Wenemaal, kus lõpmata palju rahwusi leidub, on tarwis, et rahalik ja sõbralik ning ühine töötamine kõigi nende wahel jääks kindlustatud.

Lõpuks teeb Aleksejenko ettepaneku järgmist üleminekuformeli wastu wõtta:

Eelarwe komisjon loeb oma kohuseks kõikumata lootust awaldada selles, et kõik wäga mitmesugused raskused, mida saatus heaks on arwanud meie isamaale peale panna, walitsuse ja seltskonna sõbralikul koostöötamisel kõrwaldatud saawad, niisama ka rahwa tööwõimu wabaks awaldumiseks kitsenduste ära jäämine. wastastikuse ja üksmeele juures walitsuse ja seadusandliste asutuste wahel, Wene riigi edenemist ja tema jõu ja wõimu kaswamist kindlustab."

Aleksejenko lahkub kauakestwa käteplaksutamise all kõnetoolist. Peaminister Goremõkin, riigikontrolör Haritonow ja põllutöö ja maakorralduse peawalitsuse ülem Kriwoschein pigistawad tal kätt.

Wäljamaa.

Otsustaw tund on löönud. Mõjukam Rooma leht „Tribuna" nõuab põlewates kirjatükkides, et Italia walitsus maa- ning merewäe wiibimata laseks sõjawalmis seada, et otsustaw tund olewat löönud. Italia ei tohtiwat kauem wiiwitada, ehk ta kriipsutab ise end suurriikide kirjast maha.

Soetõbi Saksamaal. Wiimased teated, mis Kopenhageni kaudu Berlinist saadud, kõnelewad, et Lääne-Preisimaal kohutaw, taudilaadiline kõhutüüfus (soetõbi) möllab. Terwed maakonnad on sõjawägede poolt sisse piiratud. Liikumine seisab täitsa. Mitte üksi haigeid isikuid ei tõrjuta tõbe piirkonda tagasi, waid ka terweid. Selle abil loodetakse tõbele piiri panna. „Berliner Tagebl." kutsub rahwast üles meelekindlust alles hoidma.

Rubla wäärtus tõuseb.

Rootsis, Daanis ja Norras wõib wiimastel päewal Wene raha kursi kiiret tõusu märgata. 100 rbl eest makstakse 186—188 krooni, mida peaaegu tawalikuks hinnaks tuleb pidada. Usaldus Wene paberiraha wastu on kõikumata. Suurem osa Wene paberist läheb siiski Saksamaale, kus praegu 215 marka 100 rubla eest antakse. Wõrdluseks wõime tähendada, et esimesel sõja päewadel 150 markagi 100 rbl wastu raske saada oli. Paremad pangad ei wõtnud üleüldse Wene paberit wastu, mispärast igasuguste kahtlaste sahkerdajatega tegemist tuli teha. Wiimased nöörisid, muidugi, kõige häbematamal kombel kitsikusesse sattunud wenelasi. — Rootsis maksti esimesil sõjapäewil 140—160 krooni 100 rbl. Nii wõiksime siis praegust hinda, selle kõrwal mis kuue kuu eest walitses, otse wõrdlemataks nimetada. Seletust tuleb peaasjalikult hiljutisest Pariisis peetud rahaministrite koosolekust otsida, kas kõik liiduriigid rahalisesse ühendusesse astusid ning kus Wene wäljaweo kindlustamiseks mõningaid abinõusid otsustati tarwitusele wõtta.

Soome.

— Soome panga 1914 aasta puhaskasu on 6.501.940 marka 4 penni, nagu panga lõpuarwest näha.

— Kapitali ja wäärtpaberite maks, mis nende kasumäärast 5% suuruses arwatakse, astus senati määrusel 23. jan. jõusse.

— Helsingi ärimeeste arwamise järele oleks Soome talwise laewasõidu keskkohaks Turu sadam kõige sündsam, kuna kaubawedu sealt kaudu ka odawam tuleb, kui Rauma ja Mäntyluoto kaudu. Ainult Tamperest põhja pool asuwad ärimehed saaksid oma kaupa wiimaste sadamate läbi niisama hõlpsalt kui Turuski.

Raumasse tulid läinud laupäewal Geflest kaks Soome laewa ja Stockholmist üks Rootsi laew. Selle järele kestab siis laewasõit jääst hoolimata edasi. Jäämurdja „Rauma", mis hiljuti wiga sai, on parandusel ja saab nende päewade sees walmis. Gefles on kaks jäämurdjat tegewuses.

— Karungi-Haaparanna raudtee ühendusliin saab Rootsi raudtee walitsuse peadirektori seletuse järele selle aasta 1. oktobriks walmis. Ehituse jaoks on Rootsi maapäew 1914 a. kohta 600.000 krooni ja 1915 a. kohta 1.042.400 krooni määranud. Kaewamise tööd sildade ja tammide jaoks on juba alganud ja muud mullatööd on ka juba käimas, kuna kewade poole suuremal arwul tööjõudusid juurde wõetakse.

— Helsingist on osaühisuse „Fasanen" juhataja ja kassapidaja Johan Fredrik Kagerholm jäljeta kadunud, kuna ta ühisuse kassast 20.000 marka ära on raiskanud.

Lätimaa.

Põhjusmõtteline kohtuotsus. Ehdole (Edwaleni) wallas Kuramaal awas üks taluperemees oma maa peal mõisa läheduses poe. Parun kaebas peremehe rahukohtusse ja nõudis, et pood kinni pandaks, sest peremehel ei olla ostukontrahi põhjal mitte õigust kaubaari awada, mis mõisale kahju teeb. Rahukohtunik leidis paruni kaebtuse põhjendatud olewat ja mõistis peremehe kahe nädala jooksul poodi kinni panema. Peremehe edasikaebtusel muutis aga rahukogu selle otsuse, tõendades, et mõisaomanik müügilepingus ära oleks pidanud tähendama, kui suure summa ta ostja õiguste kitsendamise eest temale maksnud on. Et lepingus sellest sõnagi lausutud ei ole, wõib talu ostja oma kauplust edasi pidada.

— Tööliste puuduse üle maal kaebab „Lihdums" Riia Põllum. Keskseltsi teadete järele. Maal olla taludel praegu palju talwist tööd teha, nagu puid, liiwa ja loomatoitu wedada, raudteed ja telegrafi walwata, sõjawäe tarwiduste wedamist toimetada jne. Nõudmine tööliste järele olla selle pärast suur. Prii ülespidamise juures lubatawal meesterahwastele 8—10 rbl. kuus, naisterahwastele 5—7 rbl. Kuid töölisi ei olewat saada, isegi mitte Riiast, kus palju tööta inimesi on. Sellepärast awaldab Riia Põllum. Keskseltsi tööbüroo üleskutse, et tööta töölised kasulikku juhtumist tarwitaks ja linnast maale tööle läheks, kus elutingimised sugugi halwemad ei ole.

— Iwandes (Goldingeni maakonnas) oli 9. jan. palju lendlehti laiali laotatud telefoni postide külge liimitud ja kuusehunnikute otsa pandud.

— Riia hüpotegi selts teatab, et läinud aasta oktobri kuu tähtaeg 31. jan. pikendatud on, nendelt aga, kes oma maksusid siis ära ei õienda, wõetakse trahwi 1. now. 1914 arwates.

— Läti sotsialdemokratia keskkomitee ajakirja „Beedris" (Seltsimees) wiies number olla ilmunud ja tellijatele kätte toimetatud, nagu „Rigas Awise" teatab.

Pealinna teated.

Wäga huwitawa ja sisurikka kontserdi paneb kohalik Eesti Haridusselts tulewal pühapäewal, 1. webruaril s. a. Peetri kaubanduse kooli saalis toime. Nagu eeskawast näha, astuwad siin üles: kohaliku konserwatoriumi professor, klawerikunstnik A. Lemba (klawer), orkestri solist R. Becke (tsello), kohalikule seltskonnale juba hästi tuntud soololauljanna neiu A. Rebane, niisama muusikailmas hästi tuntud komponist M. Lüdig oma suure segakooriga ja wiimaks weel meestekwartett, kus hrd B. Hansen, J. Tinn-Fellinsky, M. Laasberg ja A. Trautwach laulawad.

Loeme otse oma kohuseks kohaliku Eesti laiema ringkonna tähelepanekut selle kontserdi peale juhtida, mis tegelaste kokkuseade kui ka eeskawa numbrite poolest wäga huwitawaks ja haruldaseks kontserdiks tõotab saada.

Klawerikunstnik A. Lemba astub aastas ainult mõne korra üles mispärast teda ainult harwa kuulda saab. Sellepärast peaks igaüks, keda muusika, kui kõrgem kunst huwitab, eelolewat juhtumist mitte tarwitamata jätma. Niisama wõib palju huwitust pakkuda ka orkestri solisti R. Becke, neiu A. Rebase ja M. Lüdigi suure segakoori ülesastumine. Iseäralist tähelepanemist tõmbab enese peale ka meestekwartett, kuna pealinna eestlased sarnast muusikat arwa kuulda saawad.

Juba lühikesest tegelaste nimede ettetoomisest näeme, et meil igatepidi meeldiw kontsert ees seisab. Seltsi juhatus on, wast suurematest kuludest hoolimata, nähtawasti siin niisuguse põhjusmõtte järele läinud, et kuulajale ainult head muusikat pakkuda. Sellega on selts muidugi oma kohuse täitnud. Seda enam peaks seltskond nüüd end kohustatud tundma olewat kontserti osawõtmisega toetada. Peale haruldase muusikalise lõbu, mis kontserdist osawõtjale osaks saab, toetab ta ühtlasi ka Haridusseltsi, kes praegusel raskel ajal oma tegewust endist wiisi jatkab ja mõnes tükis wast weel laiendadagi kawatseb. Usume kindlasti, et pealinna eestlased meie suuremale ja tähtsamale seltsile ta püüetes wastu tulewad ja igal juhtumisel seltsi toetama tõttawad. Selleks kutsuwad üles igaühe oma südametunnistus ja need kõrged ülesanded, mis kohalikul Eesti Haridusseltsil ees seisawad ja täitmist ootawad.

Kauna peale astutud. Hiljuti teatasime, et pärast suuremat õnnetust Tsarskoje-Sele raudteel Moskwa-Windawi-Rõbinski raudteewalitsus uue korralduse maksma pani, mille järele rongide kokkuseadmisel III. klassi wagunid weduri taha ja rongi sabasse tuleb kinnitada, I. ja II. klassi wagunid aga rongi keskele, kuna aga waremalt kõrgemate klasside wagunid weduri taga seisid. Sarnane korraldus pandi kohe maksma. Et aga Moskwa-Windawi Rõbinski raudtee Tsarskoje-Sele aru paleekomandandi wõimupiirkonda käib, siis on, nagu „Retsch" teatab, paleekomandant raudteewalitsuse uuest korraldusest huwitatud saanud ja teedeministeriumile teatanud, et paleewalitsus uue korraldusega sugugi nõus ei ole. Selle tagajärjel on endine rongide kokkuseadmise kord uuesti maksma pandud.

Päewasündmused.

Suurem pankade rüüstaja A. S. Shurawlew sattus ühes Soome raudteejaamas politsei kätte ja toodi nüüd Petrogradi. Shurawlew wõttis alles paari nädala eest Wolga-Kama panga Saratowi kontorist wale paberite abil 12 tuh. rbl. wälja, kuna ta tükk aega warem sellesama panga osakonnas Moskwas 25 tuh. rubla wälja pettis. Selle rahaga tahtis keim Soomemaa kaudu wäljamaale põgeneda, kuid politseil läks korda meest kellegi tundmata naisterahwa seltsis tabada. Wangiwõtmisel näitas Shurawlew kellegi Satiamaa alama passi ette.

— 27. jan. k. 12 päewal hakkas Leitenbergi uul. nr. 89. õmbleja Solowjowa korteris tulekahju. Korteris põles palju kraami 350 rub. eest ära. Maja kahju 2000 rubla. Maja oli kinnitatud.

— 27. jan. k. 3 warastati Kolomna uul. nr. 23. teedeinsheener Hodorowski korterist 125 rubla raha ja hulk asju ära

Päewauudised.

Linnade liit toiduhindade tõusmise wastu wõitlemas. Ülewenemaaline linnade liidu peakomitee on kõigi linnaemawalitsuste kaest järele pärinud missuguseid abinõusid toiduhindade kerkimise wastu on tarwitusele wõetud. Saadud teated pannakse peakomitee poolt walitsusele ette palwega toiduhindade tõusmise wastu abinõusid tarwitusele wõtta. Peakomitee on oma järelpärimise peale mitmelt poolt juba wastused saanud. Muude abinõude hulgas, mis kaupmeeste ahnust peaksid waigistama, on mõned linnad tarwitajate ühisuste asutamist soowitanud. Kawatsetakse elanikkude poole pöörda ja neid üles kutsuda sarnaseid ühisusi asutama. Linnad peaksid tarwitajate ühisustele laenusid kindlustama. Peale selle soowitatakse linnaemawalitsustele toiduaineid oma kulul kokku osta ja paraja hinna eest elanikkudele edasi müüa.

Riigiwolinik P. S. Petrow, Simbirski kubermangu esitaja, on äkitselt ära surnud. Kadunu oli edulaste rühma liikmeks.

Endine III. riigiwolikogu saadik A. M. Koljubakin, kes kui tagawara ohwitser (staabikapten) tegewas sõjawäes wiibis, on 21. januaril lahingus langenud. A. M. Koljubakin oli üks wäljapaistwamatest ja toekamatest rahwawabaduse erakonna liikmetest.

Ida-Preisimaa raudteed Wene raudteede nimekirjas. Meie wägede poolt ärawõetud Ida-Preisimaa osas olewad raudteed — umbes 600 wersta — on teedeministeriumis kroonu raudteewõrku üles wõetud. Seni olid need teed sõjawõimude walitsuse all, kuid nüüd on nad teedeministeriumi alla läinud.

Wilja weohind raudteedel tõuseb. Tarifikomitee waatas oma wiimasel

koosolekul raudteedel weetawa wilja weoraha määra uuesti läbi ja tegi otsuseks: jaamakulusid 0,5 kop. pealt 0,7 kop. peale puuda eest kõrgendada; nõndasama ka kõrgendada terawilja weoraha järjest kuni 2,8 kop. puuda pealt; weoraha tõuseb maakauguse järele kuni 1000 werstani arwates. Peale 1000 w. kuni 3000 werstani ja kaugemale weetawa terawilja pealt wõetaw weoraha langeb järjest, s. o. mida kaugemale wili weetakse, seda odawamaks läheb weoraha.

Uus 500-miljoniline laen. Rahaministeriumis töötatakse praegu kawatsuse juures, mille järele uus 500-milioniline siseminе laen wälja tuleb lasta.

Kindral Kurlowi uus päewakäsk Saksa keele rääkimise kohta. Endiste sunduslikkude määruste täienduseks on kindral Kurlow uue päewakäsu awaldanud, mille järele Saksa keeles rääkimine igasugustes awalikkudes kohtades, ilma mingi erandita, ära keelatakse.

Eksijaid ähwardatakse 3.000 rubla 3-kuulise arestiga karistada. Karistusest peasewad ainult need Saksa keele tarwitajad, kes tõendada suudawad, et nendel muus keeles rääkimine wõimata olnud.

Sport.

„Kalewi" 15-aastane juubel.

Petrogradi Eesti Spordiseltsil „Kalewil" on käesolew aasta 15-nes, seega juubeliaasta. See poolteist aastakümmet on meie spordiliikumises tema terwe ajalugu, ja selles seisab pealinna kuulsa minewikuga „Kalew" aukohal, kui wanem ja silmapaistwam Eesti spordiselts.

Seltsi asutamises ja ditsele aitamises oli peategelane endine esimees ja praegune auesimees hr. J. Simpmann-Wambola. Selts tõusis warsti paremaks ja kuulsamaks spordiseltsiks üle Wenemaa, raskes jõustikus koguni esimeseks.

Kui hr. Simpmann-Wambola hiljem ajapuudusel seltsi juhtimisest lahkus, töötas selts tema järeltulijate juhatusel endisst wiisi edukalt edasi, kuid mitte kaua. Warsti sattusid seltsi juhtimisele isikud, kes tüli ja koguni kuritahtlust asjaajamise sekka tülwasid. Selle tagajärg oli, et selts hingusele läks, missuguses olekus ta umbes neli aastat wiibis.

Wahepeal asusid pealinna uued Eesti spordiasutused — spordiselts „Wõimula" ja Petrogradi Eesti Noorsooseltsi Spordiosakond, mis aga kumbki oma ülesannete kõrgusele ei suutnud tõusta. Selle tõttu läksid paljud paremad spordisõbrad kohalistesse Wene seltsidesse üle, missugune nähtus meie Eesti rahwusliku spordi põhjusmõtetele kardetawaks ähwarduseks saada.

Selle nähtusele tõkete otsimiseks astus paar aastat tagasi ringkond siinseid ärksamaid spordimehi „Kalewi" seltsi uuele elule äratama, mis warstigi teostatud sai, ja praegusel korral seisab „Kalew" jällegi terwes elujõus spordiilma ees. Juba algsammudel — 1913 aasta suwisel, järgnewal talwisel ja 1914 aasta suwisel hooajal — oli seltsi tegewusel head tagajärjed. Mitmetel seltsiwahelistel wõistlustel läks „Kalewil" korda esimestele kohtadele peaseda.

Käesolewat talwist hooaega algasid seltsi tegelased raske aja pärast õige murelikult: palju seltsimehi oli sõtta kutsutud, kuna muidu ka ärewa aja tõttu spordihuwi wähenemist kardeti. Sellest hoolimata wõeti lähemate tegelaste wastutusel ruumikas alaline korter, kus harjutusi kindla korra järele ja asjatundlikul juhatusel neli korda nädalas pidama hakati. Warsti kogus seltsi hulk uusi liikmeid ja külalisi, kuna ka endised elawalt tööle asusid. Tagajärg tuli hiilgaw, iseäranis tõstmises, mida hr. Waris juhatab: sügisest saadik on seltsi liikmete poolt umbes kümmekond tähtsamaid ülewenemaalisi ja Petrogadi rekordisid üles seatud. Ülewenemaalistel seltside wahelistel raskejõustiku wõitlustel, jõulupühadel sai „Kalew" kõige paremate Wene spordiseltsidega wõideldes I. auuhinna ja ülewenemaalise esilduse, sellega spordi-ringkondades üleüldist tähelpanekut ja lugupidamist äratades.

30., 31. jaanuaril ja 1. webruaril paneb selts Ülewenemaalise raskejõustiku ühisuse lubaga ja Wene riigi kehalise kaswatuse ülema heakskiitmisel juubeli-wõistlused raskes jõustikus (tõstmistes ja maadlustes) Petrogradi esilduse peale 1915 aastaks toime. Osa wõtawad kõik tähtsamad kohalised spordiseltsid. Senini on juba umbes 50 osawõtjat üles antud. Seega tõotawad need wõistlused spordiliselt wäga huwitawad saada, kuna ka endiste rekordide ülelöömist oodata wõib.

Spordiseltside liitudes, Ülewenemaa raskejõustiku ühisuse komitees ja Olympia komiteedes töötades on seltsi esitajad üleüldises spordiliikumises palju kaasa aidanud, sellega seltsi wastu lugupidamist äratades. Niisamuti on ka asumisel olewa eeskujulise spordilehe wäljaandmise ühisuse algmõte seltsi esitajate poolt wäljaläinud ja nende ettepanekul Wene ringkondadesse teed leidnud. Kuna eestikeelse iseseiswa spordilehe wäljaandmine niihästi aineliselt kui ka waimliselt raskuseks oleks, tehti Wene ja Läti spordiseltside esitajatele ettepanek, suuremat osaühisust koos elule kutsuda, mis spordilehte parallel kolmel keelel — Wene, Eesti ja Läti — wälja hakaks andma. Põhjuskiri on juba kinnitusel, ja spordiajakirja ilmumist wõime kõige lähemal ajal oodata.

Seltsi lähemate ülesannete hulgas seisab suweks kerget sporti, muu seas ka jalapallimängu sisse seada, gümnastika-grupei asutada jne. mis senini weel wõimata olnud.

Soowime juubilarile kõige paremat edu ja tegelastele jõudu ning püsiwust. Loodame, et pealinna „Kalew" meie Eesti spordiedu edendamiseks suurema osa siia tekku kannab. Meie, Kalewite järeltulijad ei tohi oma looduslist spordiwõime warandust kaduma lasta minna, waid nüüd, kus wabamad puhed läbi kangelaste were lähemal peasewad, on meie kohus jõudu kokku wõtta et laiematele hulkadele ja wõõrastele näidata: eunemuistsed tuuned pole kadunud, waid tõotawad alles oma wagewat healt.

Meie waimlise kulturaga kasikäes peame ka kehakultura aladel edasi püüdma, alles siis on meie wäikerahwal wõimalus iseseiswaks kulturarahwaks wälja areneda.

K. T...rg.

Tänane ilm

on Nikolai pea observatoriumi ettekuulutuse järele:

Wäheldane külm. Ilma sajuta.

Wälj. Kirjast. Osaüh. „**Ühiselu**".
Wastutaw toimetaja **A. Janson**.

Petrogradi Eesti Hariduse Selts.

Peetri Kaubanduse kooli kontserdi saalis.

Fontanka, 62.

Pühapäewal, 1. webruaril, s. a. suur pidu.

Kontsert

Neiu **A. Nebase**, hr. hr. **A. Lemba**, **P. Beke**, **M. Lüdigi** (segakoor), **B. Hanseni**, **F. Tinni**, **M. Lasbergi** ja **A. Trautwahi** (meeste kwartett) lahkel kaasabil.

Hakatus kell 6 p. l.

Tants.

Lõpp kell 11 õhtul.

Pessetähtede eelmüük: Põhja Kredit-Ühisuses, Б. Конюшенная, 10; Laenu- ja Hoiu-Ühisuses, Итальянская, 5; „Ühiselu" raamatukaupluses, Офицерская, 5; „Pealinna Teataja" talituses, Екатерининск. кан., 29; Seltsi koolides Б. Монетная, 1, кв. 1; Коломенская, 12, кв. 25; Kontserdi päewal kella 5 p. l. Peetri Kaubanduse koolis.

Dr. L. JAKOBSON.

606-914 süfiliise, weneriliste, naha- ja sugul. nõrkuse. (elektri arstimine) spetsialist. Iga päew 9—11 h. ja k. 1—8 õ., pühapäew k. 10—1 l. p. Забалканскій пр. (уг. 3-й роты) д. 31, кв. 6.

Dr. Kroll teine trepp Puschkinsk. Newski 79

Kõige uuemad tripperi ja tema järeld. arstim. wiisid. Sifilis (914 kõlsi, elektris. Wastuw. 9—1 ja 6—9 õ. naister. 2—4, tel. 509—71. Kehwematele kättesaawad.

Hamba-Arst

M. Joelson, Офицерская, 9, кв. 18. Sissekäik hoowist. Kunstl. hambad plaatega ja ilma. Wäljatõmbam. ilma walata, wastawõtmine 5—9, pühapäewal kella 10—6. Teenijatele alandatud hindadega.

Tripper ja sifilis

Igap. 8—1 ja 5—11. Nikolajewskaja 42
Dr. **Trok.**

Olaw ämmaemand

annab sünnit. ja raskejalgset. nõu ja abi igal ajal. Pet. pool. Широкая, 20, кв. 17. Tel. 279—12.

Walitsuse poolt kinnitatud **schofferite kool** Insenert juhatusel.
Sõitmise kiirelt ära õpetam. Maks õpetuse eest 85 rbl., **Garash Nagan.**
Jaokaupa maks on wõimalik. Wosnesenski, 3, telef. 527-08.

Juurdelõikuse- ja õmbluse-kursused.

J. Lenow.

Wos. Saar., 3 liin., nr. 10, kort. 1. Tel. 491-17. Kõige uuema Parisi metodi järele opetatakse lühikese aja sees amet kätte. Teenistuses olejad wõiwad ka pühapäewili õpetust saada. Sealsamas müüakse ka kõige uuemaid moodilehta ja schnittisid walmis ja tellimise peale. Seletused ka Eesti keeles.

Kodumaa ja asunduste piimaühisustele!

Pealinna Eesti Kaubatarwit. Ühisus

„Okonom"

Петр., Разъѣзжая, 12, тел. 197-12

ostab wõid, pressitud koort, — kohupiima ja juustu. —

Kiwiehitus kohe wälja anda, karjalaut 40 sülda pikk. 9 sülda lai, ühes krohwimisega ja tsement põrandatega. Sinnasam. tarwitatakse kahte puuseppa, akna töö peale, tükk wiisi ehk kuu wiisi. Kuupalk 25 rublani, ülespidamine prii. Ст. Всеволожская, Ириновск. жел. дор. A. Madi.

Maalt sisesõitnud Eesti neiu, kes wähe Wene keelt mõistab, otsib kohta **ütsikteen. ehk toatüdruk.** Екатеринин. кан., 19, кв. 11. S. Birkendak.

„LEEK"

ilmub kindlal ärilisel alusel juba teist aastakäiku **igal reedel** ja on ainukene sellesarnane ajakiri pildirohkuse (iseäranis sõjapiltidest) ja rahwalik-huwitawa sisu poolest Eestis. „Leek" ilmub mitmewärwiliste piltidega ilutrükk paberil suures 16 leheküljelises kaustas. Uued Paul Pinna nalja laulud ilmuwad kohe järgemööda. **Nõudke „Leeki"** igalt raamatukauplusest ja ajalehemüüjalt linnas ja maal!

Eesti asundused saatke „Leegile" tellimisi ja pilta ühes kirjeldustega asunduste elust! Hind 10 kop. Proowinumber 10 kop. margi wastu. „Leek" maksab aastas 4 rbl., 1/2 a. 2.10 k., 1/4 a. 1.10 k. Kaasandeks aastalõpul täielik adress- ja mitmewärwiline seinakalender 1916 a. jaoks.

„Leeki" wõib postkontori ja ajalehtede tellimiste wastuwõtja kaudu tellida. Adr.: „Leek", Ревель. Toimetus Suurel Karja uul., nr. 8. Tallinnas.

Walgas

wõtab

„Pealinna Teataja"

tellimisi wastu

hra **P. Saaretok.**

Põhja Wast. Kredit-Ühisus

(Сѣверное Общество Взаимнаго Кредита въ Петроградѣ).

Petrogradis, Больш. Конюшенная ул., 10.

Telegrammi-adress: **Эстобанкъ.**

Telefon: 91-81, 557-42.

Jooksew arwe (Условный текущiй счетъ) Riigipangas № 34532.

Äritunnid: iga päew kella 10—3 1/2.

Hoiule wõetakse raha kõikidelt ja maksetakse:

jookswalt arwelt	5%
6 kuu eest	5 1/2%
1 aasta eest	6%

Wekslite ja wäärtpaberite kindlustusel antakse laenusid.

Ühisus ostab ja müüb liikmete käsul protsendi paberisi ja kinnitab wõidulaenu piletisi. Toimetab rahasaadetusi kodumaale ja kõikidesse Wenemaa ja wäljamaa linnadesse. Wõtab wekslid inkasso peale Petrogradis ja mujal. Wõtab oma peale arwete ja muude dokumentide järele sissenõudmisi Petrogradis.

Rongide sõiduplaan.

Rongide tulek ja minek Balti waksalist.

Rongid lähewad:

Tallinna ja Riiga: kell 8 õhtul; k. 8.50 min. õhtul (III klass).
Oranienbaumi: kell 7.50 min. hom., k. 10 h., k. 12 päewal, k. 1 p., k. 3 p., k. 4 p., k. 4.40 min. p. k. 5 p., k. 5.20 min. p., k. 5.55 min. päewal; kell 6.35 min. õhtul, k. 7 õ., k. 7.40 min. õ., k. 8.15 min. õ., k. 9 õ., k. 10.30 min. õhtul; k. 12.40 min. ja k. 4 öösel.
Gatshinasse: kell 7.10 m. ja k. 10.15 m. hom.; kell 12.10 m., 2.20 m., k. 3.15 min., k. 4.50 min., k. 5.40 min. päewal; kell 6.25 min., k. 7.30 min., k. 8, k. 8.50 min., k. 10.40 min. õhtul; kell 12.50 min. ja k. 1.05 min. öösel.

Rongid tulewad:

Tallinnast ja Riiast: kell 8.15 min. hom. ja 11.40 min. hom.
Oranienbaumist: kell 7.30 min., k. 8.28 min., k. 8.44 min., k. 9.10 min., k. 9.50 min., k. 10 ja k. 10.20 min. hommikul; kell 12, k. 1, k. 2.25 min., k. 4.20 min., k. 5.40 min. päewal; kell 7.55 min., k. 9.15 min., k. 11 õhtul; kell 1 öösel; kell 6.25 min. hom.
Gatshinast: kell 7.50 min., k. 8.15 min., k. 9.37 min., k. 10.37 min. ja k. 11.10 min. hommikul; kell 2.05 min., k. 4.10 min., k. 5.10 min. ja k. 5.50 min. päewal; k. 7.40 min., k. 9.35 min. ja k. 11.10 min. õhtul; kell 11.18 min. öösel ja k. 6.55 min. hom.
Kaugemad rongid. Lähewad: Warssawisse — k. 1 ja 2 päew., k. 11 õht. Riiga — k. 9.25 õhtul. Tallinnasse — k. 8õ. ja k. 8.50 õht. (III kl.)
Tulewad: Warssawist — k. 6.06 ja 8 õht. ja k. 7 hom. Riiast — k. 10.30 hom. Tallinnast — k. 8.15 hom. ja 11.40 õht. (III kl.)

Trükitud J. Watsari trükikojas, Petrogradis, Sadowaja 35.